Универзитет „Гоце Делчев" - Штип

УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

Број 400, 16 ноември 2026 година

ноември 2026 година
Штип

С О Д Р Ж И Н А

Р Е Ф Е Р А Т
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ОРТОПЕДСКИ БОЛЕСТИ НА ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП 3
Р Е Ф Е Р А Т
ЗА ИЗБОР НА НАСЛОВЕН ДОЦЕНТ/НАСЛОВЕН ВОНДРЕДЕН ПРОФЕСОР ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ СЕМЕЈНА МЕДИЦИНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП 15
Р Е Ц Е Н З И Ј А
НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ИСТОРИЈА НА ТАНЦОВАТА УМЕТНОСТ” ОД АВТОРОТ ПРОФ. Д-Р РИСИМА МАТЕВСКА МИЈАНОВИЌ (РИСИМА РИСИМКИН), ФИЛМСКА АКАДЕМИЈА, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП 34
Р Е Ц Е Н З И Ј А
НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „DIDATTICA DELLE LINGUE STRANIERE: METODI, EVOLUZIONE E PRATICHE MODERNE (НАСТАВА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ: МЕТОДИ, РАЗВОЈ И СОВРЕМЕНИ ПРАКТИКИ)“ ОД АВТОР ПРОФ. Д-Р ВЕСНА КОЦЕВА, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП 38
Р Е Ц Е Н З И Ј А
НА РАКОПИСОТ „ФРАЗЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА” (PHRASEOLOGICAL RESEARCH)ОД ПРОФ. Д-Р ДРАГАНА КУЗМАНОВСКА ВО КОАВТОРСТВО СО: ПРОФ. Д-Р ДАРИНКА МАРОЛОВА, ПРОФ. Д-Р АНА ВИТАНОВА-РИНГАЧЕВА, ПРОФ. Д-Р ВЕСНА КОЦЕВА И ВИШ ЛЕКТОР М-Р БИЉАНА ИВАНОВА, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП 42
П Р Е Г Л Е Д
НА НАСЛОВИ НА ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ И СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУДОВИ ОДОБРЕНИ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИОТ СОВЕТ НА ЕДИНИЦАТА 47
И С П Р А В К А
НА ТЕХНИЧКА ГРЕШКА 48

Издавач: Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Главен и одговорен уредник: проф. д-р Дејан Мираковски
Уредници: проф. д-р Сашо Коцески, д-р Билјана Цоневска Гуњовска
Уредник на издавачка продукција: проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Техничко уредување: м-р Влатко Јовановски дипл. инж.
Лектор: м-р Даница Гавриловска-Атанасовска
Печати: Печатница „2- Август“ - Штип
ISSN: 1857- 8497

Р Е Ф Е Р А Т
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ОРТОПЕДСКИ БОЛЕСТИ НА ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 2007-227/14 од 13.7.2026 година донесена на 361. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 13.7.2026 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во сите звања за наставно-научна област ортопедски болести (3.02.00.28) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

1. Проф. д-р Зоран Божиновски – редовен професор за наставно-научна област ортопедски болести, Медицински факултет - Скопје, УКИМ – претседател;

2. Проф. д-р Љупчо Каревски – редовен професор во пензија за наставно-научната област ортопедски болести – член;

3. Проф. д-р Славчо Стојменски – редовен професор во пензија за наставно-научна област општа хирургија и трауматологија – член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Вечер” и „Коха“ на 2.7.2026 година и во предвидениот рок се пријави вонреден професор д-р Јасмин Циривири, вработен во ГОБ „8 Септември“ - Скопје и на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

Врз основа на приложената документација од кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип да му го поднесеме следниов

И З В Е Ш Т А Ј

Биографски податоци

Вонреден професор д-р Јасмин Циривири е роден на 11.7.1962 година во Скопје, РС Македонија. Основно училиште и гимназија завршил во Скопје. Со студиите на Медицинскиот факултет на УКИМ во Скопје започнал по отслужување на воениот рок, во студиската 1981/1982 година, и дипломирал во студиската 1987/1988 година, со просечен успех 8,8.

Од 1989 до 1991 година волонтирал на Клиниката за ортопедија при Медицински факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р Љупчо Серафимовски. Во 1991 година се вработил како лекар на пракса во тогашната Воена болница при Министерството за одбрана, денешна Градска општа болница „8 Септември“. До 1992 година д-р Циривири извршувал работни задачи во рамките на општата медицинска пракса. Во март истата година, станал управник на Воената амбуланта за семејна медицинска пракса за Воената област – Тетово. Семејната медицинска пракса за војниците, старешините и членовите на нивните семејства во Воената област – Тетово ја извршувал до септември 1995 година, кога започнал со специјализацијата на Клиниката за ортопедија при Медицинскиот факултет на УКИМ во Скопје. По завршувањето на специјализацијата по ортопедија, во декември 1999 година, д-р Јасмин Циривири работел како ортопедски хирург на Одделот за ортопедија и трауматологија во Воената болница во Скопје.

Во август 2001 година д-р Јасмин Циривири е поставен за началник на Одделението за трауматологија во Одделот за ортопедска и трауматолошка хирургија во Воената болница во Скопје. Во мај 2007 година е назначен за началник на целиот Оддел за ортопедија и трауматологија во Воената болница во Скопје.

Притоа, тој работи на планирање, организирање, раководење, координација на процесите на лекарските прегледи, дијагностика, начини на лекување преку конзервативни третмани и хируршки интервенции, методи на постоперативни третмани на Одделот, се до август 2017 година, кога бил именуван за началник на хируршките одделенија во ГОБ „8 Септември“ - Скопје, позиција на која е се уште раководител.

За време на здравствената криза поради светската пандемија од Ковид-19, од март 2019 година и тековно, д-р Јасмин Циривири е назначен и за координатор на Ковид центарот во ГОБ „8 Септември“ - Скопје, преку кој се згрижени и третирани илјадници пациенти заразени од корона вирусот. За времетраење на вонредната состојба поради пандемијата до Ковид-19, д-р Циривири е активно вклучен во организирањето на работата во целата болница, во планирањето на оперативните третмани на хируршките одделенија, распоредувањето на персоналот, утврдувањето на протоколите за заштита од ковид, како и на протоколите за лекување, како и активно учество во секојдневното функционирање на Центарот и на болниците во услови на пандемија.

Докторската дисертација на тема „Третман во две фази на инфицирани ендопротези на колк и колено со примена на антибиотски спејсер“ ја одбранил на Медицински факултет - Скопје, УКИМ, во септември 2016 година и се стекнал со звањето доктор на медицински науки.

Стручна дејност

Како член на Редакцискиот одбор на Acta Ortopedica et Traumatologica Macedonica на МАДОТ – Македонско друштво на ортопеди и трауматолози активно учествува во повеќе организациски комитети за секој настан кој е во организација на МАДОТ.

Функцијата секретар на Македонското друштво на ортопеди и трауматолози ја врши од септември 2021 до април 2026 година.

Во периодот 2019 и 2024 година бил претседател на Комисијата за полагање на испит за проверка на стручни знаења и способности при Лекарската комора на Република Македонија.

Како дел од активностите на Проектот на проф. д-р Javad Parvizi за поставување на протокол за дијагноза и лекување на инфекции на имплантирани ендопротези, избран е за член на меѓународниот консензус (еден од 400 претставници ортопедски-хирурзи) за донесување нови протоколи-процедури во третманот на оваа сложена компликација во 2019 година.

Од 2018 година е член на Комисијата за лекување на воени инвалиди на Република Северна Македонија, формирана од Министерството за труд и социјална заштита.

Вештак е во Државен завод за судски вештачења од областа на ортопедијата и трауматологијата, од 2014 година.

Во септември 2010 година д-р Циривири се здобива со лиценца на De Puy Institute од Германија, за инструктор за ревизија на имплантирани ендопротези на колк и колено.

Наставна дејност

На 16.3.2017 година, со Одлука бр. 2002-84/85, Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, го избира д-р Јасмин Циривири за доцент за наставно-научната област ортопедија со трауматологија. Со Одлука бр. 2002-40/50 од 28.1.2022 година на 271. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип е избран во наставно-научно звање вонреден професор за наставно-научната област ортопедски болести.

Научна дејност

Едукацијата на д-р Циривири започнува веднаш по неговата специјализација. Тој учествува со свои трудови, но и како слушател, на бројни работилници, стручни секции и настани од научно-едукативн карактер, почнувајќи од 2001 година, па се до денес.

Има неколку едукативни престои во реномирани центри во Европа и САД, од кои најзначајни се едукацијата за минимално инвазивен преден пристап на колк во Специјалната ортопедска болница во Валдотра-Словенија и Рим-Италија, едукација за аугментација на колк во Artrex Institute - Германија, едукација за хирургија на колк и колено во Воено-медицинската академија на Турција и на Американската академија за ортопедска хирургија, потоа во Австрија и сл. Присуствува и како едукатор активно учествува во неколку обуки во земјата и на Балканот кои се однесуваат на хирургијата на колк и колено.

Бил организатор на голем број едукации за ортопедија во земјата, наменети за лекари специјалисти: ортопеди, медицински сестри и физиотерапевти.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор:

Општи услови

1. Остварен просечен успех од 8,8 на студиите од прв циклус на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје;

2. Доктор на науки од областа на медицината - докторската дисертација на тема „Третман во две фази на инфицирани ендопротези на колк и колено со примена на антибиотски спејсер“, одбранета на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ - Скопје на 13.9.2016 година.

3. Со Одлука бр. 2002-40/50 од 28.1.2022 година на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип е избран за наставник во звање вонреден професор за наставно-научната област ортопедски болести на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, за период од 5 години.

4. Објавени 6 (шест) научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации во последните 5 години.

5. Познавање на 1 странски јазик – англиски јазик.

6. Демонстрирана способност за изведување високообразовна дејност; во изминатиот период д-р Циривири беше вклучен како наставник – вонреден професор во наставата по предметите: Ортопедски болести и Прва медицинска помош. Вонреден професор д-р Јасмин Циривири беше член на комисии за одбрана на повеќе дипломски трудови, како и претседател на комисии за одбрана на специјалистички испит.

Посебни услови

Листа на научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации во последните 5 години

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1.	**Jasmin Ciriviri**, Tode Vranishkoski, Dushko Ciriviri, Darko Talevski	SHORT REWIEV OF DIRECT ANTERIOR APPROACH VS. LATERAL APPROACH IN TOTAL HIP ARTHROPLASTY-ONE MONTH AFTER SURGERY	JMS 2025;Vol8(2):50-56 UDC:616.728.2-089.844	2018
2.	Zoran Nestorovski, Zorica Vangelovska, **Jasmin Ciriviri**,Darko Talevski, Ana Marija Maneva	EVALUATING KNEE FUNCTION POST- ACL RECONSTRUCTION: CONVETIONAL VERSUS ALL - INSIDE TECHNIQUE USING LYSHOLM SCORE	Archives of public health Vol.16 No.2 2024	2009
3.	Darko Talevski, Jasminka Nancheva, **Jasmin Ciriviri**, Zoran Nestorovski, Zorica Vangelovska, Dushko Ciriviri, Kuzman Stefanovski, Jovanova Aleksandra	FUNCTIONAL IMPAIRMENT IN ASEPTIC LOOSENING OF TOTAL HIP ARTHROPLASTY: THE ROLE OF DEFECT SEVERITY, OSTEOLYSIS BURDEN, AND FIXATION TYPE	CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci.,XLVII 2,2026 ISSN 1857-9345	1980
4.	Darko Talevski, Jasminka Nancheva, **Jasmin Ciriviri**, Andrea Nancheva Bogoevska;	CEMENTED VERSUS CEMENTLESS FIXATION IN ASEPTIC LOOSENING OF TOTAL HIP ARTHROPLASTY: ASSOCIATION OF OSTEOLYSIS BURDEN WITH HARRIS HIP SCORE	KNOWLEDGE-International Journal Vol.76.4	2012
5.	Darko Talevski, Jasminka Nancheva, Dusko Ciriviri, **Jasmin Ciriviri**, Zoran Nestorovski, Toshe Vranishkovski, Nenad Atanasov, Zorica Vangelovska, Nenad Petkov.	RADIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF OSTEOLYSIS IN CEMENTED VS.CEMENTLESS TOTAL HIP ARTHROPLASTY: A COMPARATIVE STUDY OF OSTEOLYTIC PATTERNS	JMS2026;Vol9(2):66-79, UDC: 616.728.2-77-073.75	2018

6.	Darko Talevski, Jasminka Nancheva, **Jasmin Ciriviri**, Nenad Atanasov, Zoran Nestorovski, Tode Vranishkovski, Nenad Petkov, Aleksandar Karevski, Zorica Vangelovska, Dusko Ciriviri, Aleksandra Jovanova.	POLYETHYLENE WEAR AND PAPROSKY MAP: AGE DRIVEN ACETABULAR BONE LOSS IN CEMENTED AND CEMENTLESS THA REVISION	Archives of public health Vol.18 No.1 2026	2009
7.	Vranishkoski T**, Ciriviri J**., Talevski D., Jovanova A.	ILIOPSOAS ABSCESS SECONDARY TO PYELONEPHRITIS WITH SUBSEQUENT UNILATERAL SACROILIITIS PRESENTING AS LOW BACK PAIN IN A YOUNG ADULT	Macedonian Journal of Anaesthesia (MJA) UDK: 616.748-002.3-076-085.281	2017

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

По објавениот Конкурс за избор на наставник во насловно звање доцент во 2016 година, кандидатот е избран за доцент за наставно-научната област ортопедија со трауматологија на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, со Одлука бр. 2002-84/85 од 16.3.2017 година.

Со Одлука бр. 2002-40/50 од 28.1.2022 година на 27. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип е избран во наставно-научно звање вонреден професор за наставно-научната област ортопедски болести.

Во периодот по изборот во доцент, а потоа и во вонреден професор, д-р Јасмин Циривири предавал на студиските програми: Општа медицина и Стручните студии за медицински сестри физиотерапевти, на следниве предмети:

- Ортопедија,
- Прва медицинска помош.

Од 2022 година предава на специјалистички стручни студии по предметот Комуникациски вештини.

Учествувал како член на Комисија за одбрана на дипломски трудови (>10 пати), член на Комисија за полагање на специјалистички испит (8), член на Комисија за одбрана на докторски труд (2).

Ментор бил и е на 7 лекари на специјализација по ортопедија на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, а активно е вклучен и во едукација на лекарите специјализанти на други сродни специјализации.

Листа на трудови и активности од реализирана наставно-образовна и научноистражувачка дејност на вонреден професор д-р Јасмин Циривири во последните пет години:

I. **Научен труд објавен во меѓународно научно списание:**

1. Jasmin Ciriviri, Tode Vranishkoski, Dushko Ciriviri, Darko Talevski, SHORT REWIEV OF DIRECT ANTERIOR APPROACH VS. LATERAL APPROACH IN TOTAL HIP ARTHROPLASTY-ONE MONTH AFTER SURGERY, JMS 2025;Vol8(2):50-56 UDC:616.728.2-089.844

Во трудот се прикажани раните резултати од оперативен третман на имплантирани ендопротези на колк со минимално инвазивен преден пристап на колкот. Направена е компаративна студија со класичниот латерален пристап на колкот. Притоа се анализирани раните резултати и компликациите кои се јавуваат со едниот и другиот оперативен третман. Трудот прецизно ги анализира актуелните моменти при овие пристапи и прави јасна дистинкција за раните резултати и компликациите кои се јавуваат како при едниот, така и со другиот пристап. Притоа е заклучено дека предниот пристап има предност во однос на латералниот пристап во раниот постоперативен период на рехабилитација во однос на функционалните резултати. Истиот е оптоварен со крива на учење за негова изведба, во кој период се можни и одредени негативни последици.

2. Zoran Nestorovski, Zorica Vangelovska, **Jasmin Ciriviri**, Darko Talevski, Ana Marija Maneva, EVALUATING KNEE FUNCTION POST-ACL RECONSTRUCTION: CONVETIONAL VERSUS ALL-INSIDE TECHNIQUE USING LYSHOLM SCORE, Archives of public health Vol.16 No.2 2024

Овој труд ја анализира функцијата на колениот зглоб по лигаментопластика на предниот вкрстен лигамент со две компаративни методи конвенционална и минимално инвазивна. И двете методи користат графт од мускулите семитендинозус и грацилис. Резултатите се анализирани со Лизхолм параметрите кои прецизно ја дефинираат зглобната подвижност и стабилност и трофиката на околуколената мускулатура, времетраењето кое е потребно за комплетно закрепнување и начинот на забрзаниот физикален третман кој оди во прилог на предност во закрепнувањето со минимално инвазивниот пристап на лигаментопластиката на предниот вкрстен лигамент.

3. Darko Talevski, Jasminka Nancheva, **Jasmin Ciriviri**, Zoran Nestorovski, Zorica Vangelovska, Dushko Ciriviri, Kuzman Stefanovski, Jovanova Aleksandra, FUNCTIONAL IMPAIRMENT IN ASEPTIC LOOSENING OF TOTAL HIP ARTHROPLASTY: THE ROLE OF DEFECT SEVERITY, OSTEOLYSIS BURDEN, AND FIXATION TYPE, CONTRIBUTIONS. Sec. of Med.Sci., XLVII 2,2026 ISSN 1857-9345

Асептичното олабавување по имплантација на тотална протеза на колкот е проследена со одредени функционални оштетувања на полиетиленската капа на ацетабуларната компонента. Истата е проследена со дефект на внатрешната површина на капата заради механичкото трошење на полиетиленот при триењето на металната глава на феморалната компонента, што се случува при движењата на вештачкиот зглоб на колкот. Во студијата се анализирани преку софистицирани радиолошки иследувања корелацијата на степенот на оштетување на оваа полиетиленска капа со степенот на остеолитични промени на коскените структури на ацетбулумот и горниот крај на фемурот при цементна и бесцементна фиксација.

4. Darko Talevski, Jasminka Nancheva, **Jasmin Ciriviri**, Andrea Nancheva Bogoevska; CEMENTED VERSUS CEMENTLESS FIXATION IN ASEPTIC LOOSENING OF TOTAL HIP ARTHROPLASTY: ASSOCIATION OF OSTEOLYSIS BURDEN WITH HARRIS HIP SCORE, KNOWLEDGE-International Journal Vol.76.4

Трудот ги анализира функционалните резултати со универзалниот Харис-Хип скор кај имплантираните ендопротези и притоа се анализирани

степенот на остеолитични промени и функционалниот резултат според Харис-Хип скорот при што заклучокот е дека степенот на остеолиза директно влијае на степенот на подвижност на колкот и олабавувањето на протезата која ги лимитира секојдневните активности опфатени во овој скор и значително ја олеснува дијагнозата за лабавост на протезата која е апсолутна индикација за нејзина ревизија (замена).

5. Darko Talevski, Jasminka Nancheva, Dusko Ciriviri, **Jasmin Ciriviri**, Zoran Nestorovski, Toshe Vranishkovski, Nenad Atanasov, Zorica Vangelovska, Nenad Petkov; RADIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF OSTEOLYSIS IN CEMENTED VS.CEMENTLESS TOTAL HIP ARTHROPLASTY: A COMPARATIVE STUDY OF OSTEOLYTIC PATTERNS, JMS2026;Vol9(2):66-79, UDC:616.728.2-77-073.75

Во овој труд се прикажани радиолошките карактеристики на остеолитичните промени на коскената структура околу ацетабуларната шуплина и горниот крај на бутната коска при цементна и бесцементна еднопротеза на колк. Акцентот е ставен на остеолитичните промени кои доведуваат до олабавување на имплантираната ендопротеза, направена е компаративна студија каде што се анализирани причините кои доведуваат до остеолиза при овие два различни типа на ендопротези.

6. Darko Talevski, Jasminka Nancheva, **Jasmin Ciriviri**, Nenad Atanasov, Zoran Nestorovski, Tode Vranishkovski, Nenad Petkov, Aleksandar Karevski, Zorica Vangelovska, Dusko Ciriviri, Aleksandra Jovanova: POLYETHYLENE WEAR AND PAPROSKY MAP: AGE DRIVEN ACETABULAR BONE LOSS IN CEMENTED AND CEMENTLESS THA REVISION, Archives of public health Vol.18 No.1 2026

Во трудот е прикажана корелацијата помеѓу степенот на оштетување на полиетиленската капа и ацетабуларниот коскен дефицит, според класификацијата на ацетабуларен дефицит по методата на Папроски. Притоа се анализирани и времетраењето на користењето на полиетиленската капа кај цементните и бесцементните протези. Како заклучок се наведува дека со дефинираниот степенот на дефект на ацетабуларната коска според методата на Папровски значително се олеснува и хируршкиот пристап кога треба да се ревидира вградената протеза, каков ревизионен материјал треба да се планира, земајќи го предвид и податокот дали се работи за ревизија на бесцементна или цементна протеза заради различниот степен на коскено оштетување.

7. Vranishkoski T**, Ciriviri J**., Talevski D., Jovanova A, ILIOPSOAS ABSCESS SECONDARY TO PYELONEPHRITIS WITH SUBSEQUENT UNILATERAL SACROILIITIS PRESENTING AS LOW BACK PAIN IN A YOUNG ADULT. MJA, UDK: 616.748-002.3-076-085.281

Овој труд претставува приказ на случај. Од интерес е заради тоа што апсцесот на илиопсоасниот мускул е ретка состојба која потенцијално може да го загрози животот. Секундарниот апсцес на илиопсоасот како последица на пиелонефритис е ретко пријавуван, а директното ширење кон сакроилијачниот зглоб, што резултира со сакроилиитис, претставува невообичаена компликација. Раното откривање е од клучно значење, бидејќи почетните симптоми може да имитираат болка во долниот дел на грбот, непријатност во колкот или глутеалниот предел, односно инфекција на урогениталниот тракт, што често доведува до одложено поставување на дијагнозата. Раното поставување на дијагнозата и третман се од голема важност во лекувањето и спречувањето на смртна последица од заболувањето.

II. **Трудови со оригинални научни резултати објавени во зборник од трудови на научен собир:**

8. J.Ciriviri, D. Talevski, Z. Nestorovski, N. Petkov. Treatment of loosening on implants components in revision hip surgery. Book of abstracts, III Congress of ortopedics and traumatology of Bosnia and Hercegovina with international participation.12-14 May 2022, Hotel Ternag Jahorina, Bosnia and Hercegovina.

Во трудот се опфатени 67 пациенти лекувани оперативно, заради олабавување на едната или двете компоненти на имплантирани ендопротези на колк кај кои настанал голем коскен дефект и истиот е оперативно лекуван. Опишан е начинот на дијагностицирање на дефектот, оперативната техника која е применета во лекувањето и постоперативниот период на следење на резултатите според Харис-Хип скорот. Наведено е како заклучок дека оваа метода на лекување овозможува добра и брза стабилизација на компонентите од ревизионите ендопротетски материјали со враснување на порозниот материјал во коскеното ткиво и стабилно оптоварување на оперираниот екстремитет.

9. J.Ciriviri, Mark Phillips, Niola Santori, Ibrahim Gado, Bola Acinola:What are The Contraindications for Performing Bilateral Total Knee Arthroplasty Under the Same Anesthesia. Abstract book, World Expert Meeting in Arthroplasty,August 30-31 2024 Istanbul Turkey

Во трудот се анализирани повеќе од 175 објавени трудови достапни во референтни публикации од страна на горенаведените автори. Претходно во траење од шест месеци имаше постојан контакт меѓу авторите за толкување на добиените резултати и начинот на презентација на трудот. Во трудот прецизно се објаснети сите можни контраиндикации за билатерална артропластика на протези на колено, истиот беше презентиран пред делегатите кои се членови на светското здружение за артропластика и од истите беше прифатено како препорака за билатерална артропластика на колено.

10. Terry A. Clyburn, Elizabet Ahk, Koos jordean, Eoin Sheehan, Dragan Radivojevic, **Jasmin Ciriviri**, Javad Parvizi: Does the Use of Ceramic Femoral Head Improve the Outcome of Primary Total Hip Arthroplasty**,** Abstract book, World Expert Meeting in Arthroplasty,August 30-31 2024 Istanbul Turkey.

Во трудот се анализирани повеќе објавени трудови достапни во референтни публикации од страна на горенаведените автори. По истиот принцип и овде претходно во траење од шест месеци имаше постојан контакт меѓу авторите за толкување на добиените резултати и начинот на презентација на трудот. Во трудот прецизно се објаснети причините кои доведуваат до оштетување на полиетиленската ацетабуларна капа, анализирани се истите и е направена компарација помеѓу метална и керамичка глава. Истиот беше презентиран пред делегатите кои се членови на светското здружение за артропластика и од истите беше прифатена како препорака третман.

11. J.Ciriviri, D. Talevski, Z. Nestorovski, T. Vranishkovski, Treatment of acetabular defects with porous metal augments in revision hip surgery. Abstract book, Congres with international participation. Sava Centar Belgrade. 25-27 September 2024 R. Serbia.

Во трудот се опфатени 82 пациенти, лекувани оперативно, заради олабавување на едната или двете компоненти на имплантирани ендопротези на колк кај кои настанал голем ацетабуларен дефект и истиот

е оперативно лекуван со надградба од порозен метал. Опишан е начинот на дијагностицирање на дефектот, оперативната техника која е применета во лекувањето и постоперативниот период на следење на резултатите според Харис-Хип скорот.

III. **Пленарно предавање на научен собир (поканет предавач):**

12. J. Ciriviri Treatment of acetabular defects, First Polytrauma Course with International Participation 8-9 June 2023, Skopje RN Macedonia.

Во трудот се опфатени 42 пациенти, лекувани оперативно, заради дефект на ацетабуларната коскена структура кај кои настанал голем ацетабуларен дефект и истиот е оперативно лекуван. Опишан е оперативниот пристап, оперативната техника која е применета во лекувањето. Период на следење на пациентите од 7 години.

13. Jasmin Ciriviri Distal Humeral Fractures. XI internacionalni simpozijum udruzenje za rame I lakat Srbije 16-17 Oktobar 2023 Beograd, R. Srbija

Презентацијата се однесува на повреди на дисталниот дел на хумерусот, механизам на повреда, дијагноза, класификација и конзервативен и оперативен третман. Воедно е и едукатор на група од десет слушатели за теоретски апликативен пристап на третманот на повредите во предел на лакотот.

14. J. Ciriviri Foot and Ankle Injuries AO Trauma Course Europe and Southern Africa, Skopje, North Macedonia. 22-23 Oktober 2024

Презентација на класификација на фрактури на дистален дел на тибиа со осврт на клиничката слика, дијагнозата и третманот на повредите во зависност од класификацијата на повредата согласно АО класификација. Воедно е и едукатор на група од десет слушатели на курсот за теоретска и апликативна третман на повреди на калканеус.

15. J. Ciriviri CEE Experts meeting with prof. Barett, Johnson-Johnson Institute. Online November 19th 2024.

Презентацијата се однесува на оперативно лекување на сложени гонартрози со примена на примарна ендопротеза. Елаборирани се сите предизвици кои се јавиле за време на оперативниот третман. Прецизно е објаснета хируршката техника и презентација на постоперативниот рендгенолошки и клинички резултат. Курсот е одржан за 50 слушатели искусни хирурзи во оваа област.

IV. **Секциско предавање на научен собир:**

16. Ј. Циривири, „Тумори на проксимален фемур и малигна болка" - Секциски состанок на Македонското друштво на ортопеди и трауматолози. Современ тераписки пристап кон најчестите патолошки фрактури на колкот во ортопедската пракса. 1.4.2022 Скопје, Македонија.

17. Ј. Циривири, „Компликации на ендопротетска хирургија", Македонска асоцијација на ортопеди и трауматолози, Скопје, 15.10.2022 година, Скопје.

18. Ј. Циривири, „Артропластика на долен екстремитет» - Секциски состанок на Асоцијација на артроскописти на Северна Македонија, Скопје, 18.4.2023 година.

19. Ј. Циривири, „Актуелни решенија на хирургија на скочен зглоб" - Секциски состанок на Асоцијација на артроскописти на Северна Македонија, Скопје, 25.10.2024 година.

20. Ј. Циривири, „Третман на болка - наука или уметност" - Секциски состанок на Асоцијација на артроскописти на Северна Македонија, Велес, 21.11.2025 година.

V. **Листа на трудови и активности од остварената стручно-апликативна и организациско-развојна дејност на професор д-р Јасмин Циривири**

1. Учебник по Ортопедија**,** автор Ј. Циривири, 2026 г.

Учебникот е напишан на 118 страници во А4 формат, лекториран, рецензиран и одобрен од Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Штип. Се состои од два дела. Првиот дел го опфаќа историскиот развој на ортопедијата, потоа се опфатени најчестите поглавја од ортопедските заболувања кај возрасните и во детска возраст, нивната клиничка слика, посебни тестови на испитување, специфични инвестигации, дијагноза и современ третман. Во вториот дел се објаснети најчестите тестови од клиничкиот преглед, распоредени по системи кои овозможуваат иницијални сознанија за ортопедскиот статус кај болен или повреден пациент.

2. Член на Наставно-научен совет на Факултет за медицински науки при УГД „Гоце Делчев" - Штип.

3. Акредитиран ментор на докторски студии при Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев" - Штип.

4. Инструктор на „Johnson-Johnson Institute" за Југоисточна Европа за имплантација на ендопротези на колк и колено.

Вонреден професор д-р Јасмин Циривири е едукатор од 2019 година за „Hand on Hand surgery" на Џонсоновиот институт за Југоисточна Европа. Два пати во годината обучува специјалисти по ортопедија за имплантација на колк и колено. Обуката е дводневна, со присуство на двајца специјалисти кои присуствуваат на 4 оперативни интервенции и теоретски предавања за индикациите и хируршката техника во лекувањето.

5. Член на Редакцискиот одбор на Acta Ortopedica et Traumatologica Macedonica на МАДОТ – Македонско друштво на ортопеди и трауматолози активно учествува во повеќе организациски комитети за секој настан кој е во организација на МАДОТ.

6. Функцијата секретар на Македонското друштво на ортопеди и трауматолози ја врши од септември 2021 година до март 2026 година.

7. Во 2024 година е член на Комисијата за полагање на испит за проверка на стручни знаења и способности при Лекарската комора на Република Македонија**.**

8. Како дел од активностите на Проектот на проф. д-р Javad Parvizi за поставување на протокол за дијагноза и лекување на инфекции на имплантирани ендопротези, избран е за **член на меѓународниот консензус** (еден од 500 претставници ортопедски-хирурзи) од целиот свет за донесување нови протоколи-процедури во третманот на оваа сложена компликација од 2019 година.

9. Од 2018 година е член на Комисијата за лекување на воени инвалиди на Република Северна Македонија, формирана од Министерството за труд и социјална заштита.

10. Член на Комисија при Министерството за здравство за специјализациите-претставник од Факултетот за медицински науки при УГД-Штип.

11. Член на Комисија при Министерство за здравство за соработка со претставниците за здравство на Европска Унија.

12. Член на Комисија за лекување на воени инвалиди при Министерство за социјална политика, демографија и млади.

13. Вештак во Државен завод за судски вештачења од областа на ортопедијата и трауматологијата од 2014 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на анализа на целокупната доставена документација, како и врз основа на личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија е едногласна во оценката дека со целокупната своја досегашна работа вонреден професор д-р Јасмин Циривири, вработен во ГОБ „8 Септември“ и на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, има голем придонес во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност и ги исполнува сите законски услови за избор во звањето редовен професор за наставно-научната област ортопедски болести.

Согласно со претходно изнесеното, како и во согласност со Законот за високо образование, Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип, Комисијата со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки да го избере вонреден професор д-р Јасмин Циривири во звање редовен професор за наставно-научната област ортопедски болести на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Зоран Божиновски, претседател, с.р.
Проф. д-р Љупчо Каревски, член, с.р.
Проф. д-р Славчо Стојменски, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ РЕДОВЕН ПРОФЕСОР Д-Р ЈАСМИН ЦИРИВИРИ

Р.бр.	**Наставно-образовна дејност**	Поени				
5	Избор во звање вонреден професор	**40**				
Р. бр.	**Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности**	Поени				
		во земјава		во странство		
		Број	поени	број	поени	Вкупно
4	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори) (9/6/3) **Труд под реден број 1 – прв автор (1 x 9)** **Труд под реден број 7 – втор автор (1 x 6)** **Труд под реден број 2, 3, 4, 5 и 6 – останати автори (5 x 3)**	1 x 9 = 9 1 x 6 = 6 5 x 3 = 15				**30**
5	Труд објавен во зборник на трудови Труд под реден број 8,9,10 и 11			4	3	**12**
6	Пленарно предавање на научен собир (под реден број 12, 13, 14 и 15)	2	3	2	6	**18**
7	Секциско предавање на научен собир (под реден број 16, 17, 18, 19 и 20)	5	2			**10**
16	Член на уредувачки одбор на научно списание (Acta Ortopedica et Traumatologica Macedonica)	2				**2**
20	Член на организациски или научен одбор на научен собир (во земјава)	4 x 1				**4**
23	Студиски престој во странство	8				**8**
	Вкупно					**84**
Р. бр.	**Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност**	Поени				
		во земјава		во странство		
		број	Поени	број	поени	вкупно
1	Книга / учебник	1	10			**10**
13	Учесник во научен проект (во странство)	1 x 8				**8**
26	Раководител на катедра/оддел/центар	1 x 3				**3**
27	Член на универзитетски или владини тела	5 x 5				**25**
28	Член на факултетски орган, комисија (Член на ННС на ФМН; Член на комисија за одбрана на дипломски трудови (>10 пати), член на Комисија за полагање на специјалистички испит (8), член на комисија за одбрана на докторски труд (2)	21 x 2				**42**
	Вкупно					**88**
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ	**212 бода**				

Р Е Ф Е Р А Т
ЗА ИЗБОР НА НАСЛОВЕН ДОЦЕНТ/НАСЛОВЕН ВОНДРЕДЕН ПРОФЕСОР ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ СЕМЕЈНА МЕДИЦИНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр.2002-304/26 од 23.09.2026 година донесена на 364та седница на наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки , одржана на 23.09.2026 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник за насловно звање насловен доцент / насловен вонреден професор за наставно-научна област Семејна медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весникот/ците „Слободен печат” и Коха од 05.09.2026 година и во предвидениот рок се пријави

Д-р Драган Ѓорѓиевски доктор на медицински науки, научна област семејна медицина, вработен во ПЗУ Д-р Драган Ѓорѓиевски од Скопје

Врз основа на приложената документација од кандидатот, чест ни е на наставно - научниот совет на Факултетот за Медицински науки да му го поднесеме следниов:

И З В Е Ш Т А Ј

Биографски податоци

Кандидатот д-р Драган Ѓорѓиевски е роден на 03.08.1988 година во Скопје Средно образование завршил во 2007 година во гимназијата ,,Орце Николов ” во Скопје со одличен успех. Со високо образование се стекнал на Медицинскиот факултет во Скопје во 2013 година со просечен успех 8,56. По завршувањето на стручниот стаж се вработил во ПЗУ УРГЕНТА во Скопје на работно место доктор на медицина.Потоа работел во Алкалоид АД во областа на несакани реакции на лекови и интеракции. Специјалистичкиот испит од областа на семејна медицина го положил со cum laude на 04.12.2018 година и се стекнал со звање специјалист по семејна медицина и во периодот од 2018-2023 година работи како специјалист по семејна медицина во ПЗУ Д-р Светлана А.Стојкова а потоа кариерата ја продолжува во Поликлиника на Примарно ниво Света Елена .На 27.10.2025 година отвара сопствена ординација на примарно ниво каде работи до денес. Работи како ментор-едукатор во Центарот за семејна медицина при Медицинскиот факултет во Скопје од 2020 година.Кандидатот активно се служи со англискиот, словенечкиот и српскиот јазик, а пасивно француски јазик. Трет циклус (Докторски студии) завршил во 2021 година со успех 9.85. На 15.06.2021 ја одбранил докторската дисертација на тема: ,,Евалуација на факторите за одвикнување од пушење преку три модели за одвикнување од пушење”. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на медицински науки -Клиничка медицина од областа на семејна медицина. Во моментот е ментор и едукатор во Центарот за семејна медицина на Медицинскиот факултет во Скопје. Има работно искуство од 12 години како специјалист по семејна медицина со богато работно искуство како фамилијарен лекар во Примарната здравствена заштита.

Во текот на професионалната и академската кариера, кандидатот активно учествува во научноистражувачка и стручна дејност, со континуирано презентирање на резултати од истражувања, клинички прикази, стручни анализи и теми од областа на општата и семејната медицина, примарната здравствена заштита, респираторната медицина, превентивната медицина, хроничните незаразни заболувања и актуелните јавно-здравствени предизвици. Во периодот од 2016 до 2026 година, кандидатот има учествувано со бројни орални и постер-презентации на домашни и меѓународни конгреси, конференции, симпозиуми и научни состаноци.Во 2016 година, кандидатот учествувал како коавтор со постер-презентацијата „Издадени боледувања – Измени во законските одредби за намалување на санкциите на избран лекар“, објавена во Зборникот на апстракти на 4-тиот Конгрес на лекари по општа/семејна медицина на Република Македонија со меѓународно учество.Во 2017 година следувале орални презентации на меѓународно и национално ниво. Темата „When should we think about infections with M. pneumoniae?“ била презентирана на Конгресот на International Primary Care Respiratory Group (IPCRG) во Љубљана, Словенија, додека темата „Улогата на семејниот лекар во рано препознавање на деменции“ била презентирана на Симпозиумот на Здружението на лекари по општа и семејна медицина (ЗЛОМ-СМ) во октомври 2017 година.Во 2018 година, кандидатот бил коавтор на апстрактот и оралната презентација „Effectiveness of different models of smoking cessation advice for improving quit rates in Macedonia: a randomized controlled trial“, презентирана на Конгресот на International Primary Care Respiratory Group (IPCRG) во Порто, Португалија. Презентацијата била поврзана со рандомизирано контролирано истражување за ефективноста на различни модели на советување за откажување од пушење во примарната здравствена заштита.Во 2019 година, кандидатот презентирал „M. pneumoniae – приказ на случај“ на Конгресот на семејни лекари во Загреб, Хрватска, како и „Најчести причинители на пневмонија во Република Северна Македонија – мала студија“ на Конгресот на семејни лекари на Југоисточна Европа во Едрене, Турција.Во 2020 година, на Конгресот на Македонското лекарско друштво, одржан онлајн, била презентирана темата „Научните истражувања за респираторни заболувања во примарна здравствена заштита и нивното влијание во подобрување на грижата на пациентите“.Во 2021 година, кандидатот учествувал со постер-презентацијата „Пронаоѓање на нови начини за одвикнување од пушење“ на Конгресот на респираторната група во Даблин, Ирска, како и како коавтор на две орални презентации од студијата „Breathe Well“: „Фактори поврзани со претходни обиди за откажување и мотивација за откажување кај пациенти во примарната здравствена заштита кои моментално пушат во Македонија“ и „Можности за спроведување интервенции за откажување од пушење во примарната здравствена заштита“. Презентациите биле реализирани онлајн.

Во рамките на научноистражувачката активност поврзана со пандемијата на COVID-19, кандидатот учествувал како коавтор во презентацијата „Протоколи за постапување со КОВИД-19 во примарната здравствена заштита во европските земји: прелиминарни резултати од квалитативна студија“, презентирана на 94-тиот состанок на EGPRN во Истанбул.Во 2022 година, кандидатот учествувал во научните активности на EURODATA и WONCA Europe со конференцискиот труд „EURODATA: Акутен клинички

пат за вакцинирани пациенти со COVID-19 во Европа“, презентиран на 27-мата конференција на WONCA Europe во Лондон, Обединетото Кралство. Во истата година, на 95-тиот состанок на EGPRN во Антверпен, Белгија, бил презентиран конференцискиот труд „Индикатори за следење на активноста во примарната здравствена заштита за време на пандемијата на COVID-19 во 27 европски земји: студија EURODATA“.Во 2023 година, научната и стручната активност продолжила со повеќе презентации на национални и меѓународни конгреси и симпозиуми. Кандидатот презентирал „Варичела или Мајмунски сипаници – приказ на случај“ на Конгресот на семејни лекари во Загреб, Хрватска, како и како коавтор учествувал во презентацијата „Упатства за скрининг, дијагностика и водење на артериска хипертензија во примарна здравствена заштита“ на Конгресот на ЗЛОМ-СМ во Скопје.На истиот конгрес во 2023 година, кандидатот презентирал „Лимфом – како правилно и навремено да се препознае од страна на семејниот лекар за негов подобар исход“, „Ефективноста на комбинирање на повратни информации за староста на белите дробови или издишаниот јаглероден моноксид со многу краток совет и поддршка за престанок на пушење во ПЗЗ во споредба со многу краток совет“, а како коавтор учествувал во презентациите „Обезноста како проблем и превенирање на истата од страна на семејниот лекар – претставување на студија“, „Невроваскуларни постковид компликации“ и „Предиктори на гликемиска контрола на пациентите со дијабетес во Северна Македонија – резултати од лонгитудинално, проспективно кохортно мултицентрично истражување“.Во 2023 година кандидатот учествувал и во меѓународните научни активности на EURODATA и EGPRN, како коавтор на презентацијата „Студија EURODATA: Процес на вакцинација против COVID-19 и улогата на примарната здравствена заштита во 27 европски земји“, презентирана на 96-тиот состанок на EGPRN во Сплит, Хрватска. Дополнително, учествувал со апстракт од EURODATA Collaborative Group на 97-от состанок на EGPRN во Прага.На 2nd International Scientific Conference of Primary Care (ISCPC 2023) во Љубљана, Словенија, кандидатот учествувал со постер-презентацијата „Мултидисциплинарен пристап кон раното откривање и лекување на мултипен миелом“. Во истата година, на Конгресот по општа медицина во Златибор, Србија, била презентирана темата „Post COVID синдром – улога на семејниот лекар во рано препознавање – истражување“. На Симпозиумот „Новини во алергологија и клиничка имунологија“ во Дрим, Северна Македонија, кандидатот презентирал „Три начини за одвикнување од пушење кај пушачи независно од нивната мотивација за прекин на пушење“, а како коавтор учествувал во презентацијата „Алергиски ринитис и астма – интерпрофесионална грижа помеѓу пулмоалерголози, оториноларинголози и семејни лекари“.

Во 2024 година, кандидатот продолжил со активно учество на меѓународни и домашни научни собири. На Конгресот на семејна медицина ДНООМ во Загреб, Хрватска, ја презентирал темата „Итни ревматолошки состојби во семејната медицина – Како да постапиме?“. На Симпозиумот „Аптекарска здравствена заштита“ во Скопје учествувал со оралната презентација „Нефролошки и невролошки компликации кај пациентите со дијабетес – прикази на случаи“, а како коавтор со презентацијата „Современа терапија во водење на пациентите со дијабетес“. На Симпозиумот по општа

медицина во Златибор, Србија, ја презентирал темата „Дијагноза и третман на типична и атипична пневмонија – студија од клиничка пракса“.На Конгресот на Асоцијацијата на докторите на Југоисточна Европа во Будва, Црна Гора, кандидатот презентирал „Улогата на матичниот лекар во скринингот за хронична бубрежна болест кај пациенти со дијабетес тип 2“, а како коавтор учествувал во презентацијата „Карцином на дебело црево“. Во рамките на EGPRN, кандидатот учествувал како коавтор во трудот „Разбирање на дефинициите за долготраен (пост-)COVID низ Европа“, презентиран на 99-тиот EGPRN Meeting во Будимпешта.Во декември 2024 година, на European Family Medicine Conference – „East Meets West in Family Medicine“ во Темишвар, Романија, кандидатот ја презентирал темата „Пост COVID синдром – улогата на семејните лекари во неговото рано препознавање“. Во 2025 година, кандидатот продолжил со интензивна научна и стручна активност. На Конгресот на семејна медицина ДНООМ во Загреб, Хрватска, ја презентирал темата „Пореметување на столицата“. На Конгресот на семејна медицина на ЗЛОМ-СМ во Скопје учествувал со оралната презентација „Пријавување на несакани реакции на лекови од страна на семеен лекар“, а како коавтор во презентациите „Пушење цигари – ставови на учениците од деветто одделение“, „Алергиски ринит и астма – две страни на една медаља“ и „Влијанието на брачниот статус на гликорегулација кај пациентите со дијабетес во Македонија“.Во рамките на 100-тиот состанок на EGPRN во Гетеборг, Шведска, кандидатот учествувал како коавтор во научната презентација „Мапирање на пост-акутниот COVID-синдром во Европа: податоци и насоки во примарната здравствена заштита во 30 земји“.Во текот на 2025 година, кандидатот учествувал и на повеќе стручни собири во земјата и регионот. На Симпозиумот „Новини во алергологија и клиничка имунологија“ во Скопје ја презентирал темата „Дијагноза и третман на типични и атипични пневмонии – студија од клиничка пракса“, додека на Конгресот по општа медицина во Врњачка Бања, Србија, ја презентирал темата „Мултидисциплинарен пристап кон рано откривање и лекување на мултиплиот миелом“. На вирусолошкиот симпозиум „Средба на старите и новите вируси на раскрсница со времето“ во Скопје ја презентирал темата „Мајмунска треска – приказ на случај“.Во 2026 година, научно-стручната активност на кандидатот продолжува со учество на меѓународни конгреси и конференции. На Конгресот на семејна медицина ДНООМ во Загреб, Хрватска, ја презентирал темата „Насоки за срцева слабост – предизвици и можности за примена во семејната медицина“. На Конгресот на КОХОМ во Терме Тухељ, Хрватска, ја презентирал темата „Превенцијата како континуитет на здравствената грижа: семејната медицина во помалите здравствени системи. Додека на Меѓународниот конгрес на семејни лекари одржан во Златибор Србија ја презентирал темата за Дијабетична нефропатија и невропатија-прикази од праксата .

Општи услови за избор:

1. Д-р Драган Ѓорѓиевски е доктор на медицинските науки-Клиничка медицина од областа на семејна медицина, а неговиот научно-истражувачка работа е главно фокусирана на примарна здравствена заштита,

2. Д-р Драган Ѓорѓиевски има диплома за завршени докторски студии (доктор по медицински науки-клиничка медицина),

3. Има сертификат за владеење со англиски јазик,

4. Има препораки од двајца домашни и двајца странски професори.

5. Има остварен просечен успех на прв циклус (додипломски) студии од 8,56 завршена специјализација по семејна медицина и остварен просек на докторски студии од 9.85,

6. Има доставено сепарати од сите негови научно-истражувачки трудови во соодветната област (законскиот предуслов за избор во доцент се најмалку четири научно-истражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации)

Во овој извештај се евалуирани трудовите на д-р Драган Ѓорѓиевски публикувани во последните 5 години.

Научните трудови со кои д-р Драган Ѓорѓиевски ги исполнува законските критериуми за избор во звање насловен доцент се:

Бр.	Целосен библиографски податок	Списание	Година	DOI	Вид на труд	Авторски статус
1	Gjorgjievski D, Stavrikj K, Jordan R, Adab P, Stanoevski G, Stamenova A, Krstevska E, Simonovska S, Trpcheski F, Adams R, Easter C, Rai K, Cheng KK, Chi C, Cooper BG, Correia-de-Sousa J, Dickens AP, Enocson A, Gale N, Jolly K, Jowett S, Maglakelidze M, Maghlakelidze T, Martins S, Sitch A, Stelmach R, Turner A, Williams S, Farley A. Randomised controlled trial testing effectiveness of feedback about lung age or exhaled CO combined with very brief advice for smoking cessation compared to very brief advice alone in North Macedonia: findings from the Breathe Well group.	BMC Public Health	2023; 23:1887	10.1186/s12889-023-16644-1	Original scientific article – RCT	ПРВ АВТОР
2	Gomez-Bravo R, León-Herrera S, Guisado-Clavero M, et al., Gjorgjievski D, et al. Towards consensus: The need for standardised definitions in Long (post) COVID care in 34 European countries.	European Journal of General Practice	2025	10.1080/13814788.	Научен труд	Коавтор

Бр.	Целосен библиографски податок	Списание	Година	DOI	Вид на труд	Авторски статус
3	Astier Peña MP, Gómez Bravo R, Gefaell Larrondo I, et al., Gjorgjievski D, et al. Identifying essential COVID-19 indicators for primary healthcare through Delphi analysis in 31 European countries: Eurodata eDelphi study.	European Journal of Public Health	2025	10.1093/eurpub/ckaf051	Научен труд / Delphi study	Коавтор
4	Guisado-Clavero M, Gómez-Bravo R, Gefaell Larrondo I, et al., Gjorgjievski D, et al. Diverse roles of Primary Health Care in COVID-19 vaccination across 28 European countries – Insights from the Eurodata study.	European Journal of General Practice	2024	10.1080/13814788.2024.2409240	Научен труд	Коавтор
5	Gómez-Bravo R, Ares-Blanco S, Gefaell Larrondo I, et al., Gjorgjievski D, et al. The Use of COVID-19 Mobile Apps in Connecting Patients with Primary Healthcare in 30 Countries: Eurodata Study.	Healthcare	2024; 12(14):1420	10.3390/healthcare12141420	Научен труд	Коавтор
6	Ares-Blanco S, Guisado-Clavero M, Lygidakis C, et al., Gjorgjievski D, et al. Exploring the accessibility of primary health care data in Europe's COVID-19 response: developing key indicators for managing future pandemics (Eurodata study).	BMC Primary Care	2024; 25:221	10.1186/s12875-024-02413-5	Научен труд	Коавтор
7	Ares-Blanco S, Guisado-Clavero M, Ramos Del Rio L, et al., Gjorgjievski D, et al. Primary care indicators for disease burden, monitoring and surveillance of COVID-19 in 31 European countries: Eurodata Study.	European Journal of Public Health	2024; 34(2):402–410	10.1093/eurpub/ckad224	Научен труд	Коавтор
8	Guisado-Clavero M, Ares-Blanco S, Serafini A, et al., Gjorgjievski D, et al. The role of primary health care in long-term care facilities during the COVID-19 pandemic in 30 European countries: a retrospective descriptive study (Eurodata study).	Primary Health Care Research & Development	2023; 24:e60	10.1017/S1463423623000312	Ретроспективна дескриптивна студија	Коавтор

Бр.	Целосен библиографски податок	Списание	Година	DOI	Вид на труд	Авторски статус
9	Gefaell Larrondo I, Fitzgerald L, Adler L, Assenova R, Bakola M, Bayen S, Busneag IC, Domeyer PR, Gjorgjievski D, et al. Clinical pathway of COVID-19 patients in primary health care in 30 European countries: Eurodata study.	European Journal of General Practice	2023	10.1080/ 13814788 .2023 .2182879	Научен труд	Коавтор
10	Risteska-Nejashmikj V, Gjorgjievski D. Acute Bronchiolitis and Other Predictors for Early Diagnosis of Childhood Asthma.	South East European Journal of Immunology	2023; 6(1):87–91	10.3889 /seejim .2023.6049	Научен труд	Втор автор
11	Where is Primary Health Care (PHC) open data during COVID-19 pandemic in Europe? A mixed-methods study protocol to build a European PHC indicators dashboard for future pandemics.	Research Square – Preprint	2023	10.21203 /rs.3.rs -3510905 /v1	Preprint / Study protocol	Коавтор*

Посебни услови:

Во текот на професионалната и академската кариера, кандидатот активно учествува во научноистражувачка и стручна дејност, со континуирано презентирање на резултати од истражувања, клинички прикази, стручни анализи и теми од областа на општата и семејната медицина, примарната здравствена заштита, респираторната медицина, превентивната медицина, хроничните незаразни заболувања и актуелните јавно-здравствени предизвици. Во периодот од 2016 до 2026 година, кандидатот има учествувано со бројни орални и постер-презентации на домашни и меѓународни конгреси, конференции, симпозиуми и научни состаноци. Како ментор и едукатор во Центарот за семејна медицина на доктори на доедукација дава допринос во следење и фацилитирање на напредокот на специјализантите и активно учествува во спроведување на практичниот дел од специјалистичкиот испит по семејна медицина. Тој е изработувач на модулот за за Одвикнување од пушење.Активно бил вклучен во научноистражувачката работа на Центарот за семејна медицина.Од почетокот на 2017 година бил еден од истражувачите на меѓународниот проект за одвикнување од пушење ,,Breath well" предводен од Центарот за семејна медицина и Универзитетот од Бирмингам Велика Британија а подржан од IPCRG. Овој истражувачки проект е дел од мултицентрична студија која се работи под надзор и во соработка со Institute of translational medicine of Birmingham. Во периодот од 2022 до 2026 година бил вклучен во Меѓународен проект TRANSSIMED -Едукација на животозагрозувачки состојби преку симулација предводен од Центарот за семејна медицина во соработка со Здравствениот дом Љубљана . Д-р Драган Ѓорѓиевски е сертифициран напреден едукатор обучен за животозагрозувачки состојби.

Комисијата констатира дека кандидатот континуирано се усовршува во областа на семејната медицина и примарната здравствена заштита и активно учествува во едукативни активности наменети за здравствените работници. Во 2020 година кандидатот ја завршил **„Обука за едукатор – Леонардо 1“**, организирана од ЕУРАКТ и Центарот за семејна медицина, а во 2022 година ја продолжил едукацијата со **„Обука за едукатор – Леонардо 2“**, во организација на ЕУРАКТ и Центарот за семејна медицина.

Наставно- образовна и научноистражувачка дејност

Д-р Драган Ѓорѓиевски бил вклучен како ментор и едукатор во рамките на доедукација на специјалистичките студии по семејна медицина почнувајќи од 2020 ***година се до денес.***

Од доставените биографски и библиографски податоци на д-р Драган Ѓорѓиевски очигледно е дека тој учествувала активно на голем број на обуки и работилници од подрачјето на семејната медицина и се стекнал со неопходно искуство за примена на здобиените практични знаења.

Д-р Драган Ѓорѓиевски учествувал на голем број на работилници,симпозиуми и конференции и други научни манифестации од полето на семејната медицина со орални и постер презентации на своите трудови пред интернационален научен одбор.

Учествувал во 5 ***истражувачки студии/проекти: 1. Проект за употреба на антибиотици за акутни респираторни инфекции во соработка со*** IPCRG (International Primary Care Respiratory Group), 2. Проект за пушење (Well Breath) во соработка со Institute of translational medicine of Birmingham 3. Проект за едукација преку симулација во Примарна здравствена заштита TRANSSIMED во соработка со Здравствен дом Љубљана , Словенија 4. Рано откривање на деменции во ПЗЗ, Центар за семејна медицина 5. Црвен аларм за женското здравје во соработка со Клиниката за Кардиологија Скопје

Листа на трудови и евалуација на трудовите за изборот на д-р Драган Ѓорѓиевски (публикувани во последните 5 години)

Трудови со оригинални научни резултати објавени во меѓународни списанија

1. **Gjorgjievski D**, Stavrikj K, Jordan R, Adab P, Stanoevski G, Stamenova A, Krstevska E, Simonovska S, Trpcheski F, Adams R, Easter C, Rai K, Cheng KK, Chi C, Cooper BG, Correia-de-Sousa J, Dickens AP, Enocson A, Gale N, Jolly K, Jowett S, Maglakelidze M, Maghlakelidze T, Martins S, Sitch A, Stelmach R, Turner A, Williams S, Farley A. **Randomised controlled trial testing effectiveness of feedback about lung age or exhaled CO combined with very brief advice for smoking cessation compared to very brief advice alone in North Macedonia: findings from the Breathe Well group ,***BMC Public Health,* 2023; 23:1887

Целта на трудот била да се испита ефективноста на повратната информација за „возраста на белите дробови“ или нивото на издишан CO, во комбинација со многу краток совет за откажување од пушење, во споредба со само краток совет. Студијата е рандомизирана контролирана студија спроведена во примарната здравствена заштита во Северна Македонија, со 1.368 испитаници.Трудот е објавен во меѓународното научно списание *BMC Public Health* во 2023 година (Vol. 23, Article 1887; DOI: 10.1186/s12889-023-16644-1). Списанието има Journal Impact Factor **3,5** за 2023 година.

2. Risteska-Nejashmikj V, **Gjorgjievski D**. **Acute Bronchiolitis and Other Predictors for Early Diagnosis of Childhood Asthma** *South East European Journal of Immunology*2023; 6(1):87–91

Трудот има за цел да ги идентификува акутниот бронхиолитис и други предиктори кои можат да помогнат во раното препознавање и дијагностицирање на астмата во детската возраст. Особено внимание е посветено на факторите кои овозможуваат навремено препознавање на децата со зголемен ризик за развој на астма.Трудот е објавен во *South East European Journal of Immunology* во 2023 година, Vol. 6(1), стр. 87–91. Д-р Драган Ѓорѓиевски е **втор автор**.

3. Gomez-Bravo R, León-Herrera S, Guisado-Clavero M, et al., **Gjorgjievski D**, et al. **Towards consensus: The need for standardised definitions in Long (post) COVID care in 34 European countries.***European Journal of General Practice* 2025

Цел на трудот: Да се анализираат дефинициите и критериумите што се користат за Long COVID во 34 европски земји и да се утврди потребата од стандардизирана дефиниција, со цел подобрување на дијагностиката, следењето и грижата за пациентите во примарната здравствена заштита. Трудот е објавен во *European Journal of General Practice*, 2025; 31(1):2535618, со DOI 10.1080/13814788.2025.2535618. Списанието е индексирано во **Web of Science – Science Citation Index Expanded (SCIE)** и **Scopus**. Во достапните библиографски податоци е наведен **Impact Factor 2,7** и **Q2** категорија за 2025 година.

4. Astier Peña MP, Gómez Bravo R, Gefaell Larrondo I, et al., **Gjorgjievski D**, et al. **Identifying essential COVID-19 indicators for primary healthcare through Delphi analysis in 31 European countries: Eurodata eDelphi study.***European Journal of Public Health , 2025*

Целта на студијата била, преку Delphi методологија, да се постигне европски консензус за идентификување на најважните индикатори за COVID-19 во примарната здравствена заштита, со цел подобро следење на влијанието на пандемијата, споредливост на податоците и унапредување на подготвеноста на примарната здравствена заштита за идни здравствени кризи. Трудот е објавен во *European Journal of Public Health*, 2025; 35(5):1026–1035, списание индексирано во **Web of Science и Scopus**, со достапност во **PubMed/MEDLINE**. Journal Impact Factor на списанието изнесува **5,2**.

5. Guisado-Clavero M, Gómez-Bravo R, Gefaell Larrondo I, et al., **Gjorgjievski D**, et al. **Diverse roles of Primary Health Care in COVID-19 vaccination across 28 European countries – Insights from the Eurodata study,***European Journal of General Practice,2024*

Целта на студијата била да се анализира улогата на примарната здравствена заштита во спроведувањето на вакцинацијата против COVID-19 во 28 европски земји, особено во однос на аплицирањето на вакцините, комуникацијата со населението и придонесот кон зголемување на опфатот со вакцинација. Студијата ги споредува организацијата и начините на спроведување на вакцинацијата во различни европски здравствени системи. Трудот е објавен во *European Journal of General Practice*, Volume 30, Issue 1, во 2024 година, со DOI **10.1080/13814788.2024.2409240**. Списанието е меѓународно научно списание индексирано во **Web of Science и Scopus**, а трудот е достапен и во **PubMed/MEDLINE**.

6. Gómez-Bravo R, Ares-Blanco S, Gefaell Larrondo I, et al., **Gjorgjievski D**, et al. **The Use of COVID-19 Mobile Apps in Connecting Patients with Primary Healthcare in 30 Countries: Eurodata Study.**

Gómez-Bravo R, Ares-Blanco S, Gefaell Larrondo I, et al., Gjorgjievski D, et al. *The Use of COVID-19 Mobile Apps in Connecting Patients with Primary Healthcare in 30 Countries: Eurodata Study.* Healthcare. 2024;12(14):1420. DOI: 10.3390/healthcare12141420.

Целта на студијата била да се анализира употребата на мобилните апликации поврзани со COVID-19 во 30 европски земји и да се утврди во која мера тие овозможувале поврзување на пациентите со примарната здравствена заштита, како и начинот на користење на апликациите за дигиталниот COVID-19 сертификат. Студијата покажала дека примарната здравствена заштита била прва точка на контакт за пациенти со сомнеж за COVID-19 во 28 земји, додека 24 земји развиле апликации за дополнување на класичната здравствена грижа. Во Северна Македонија постоела интероперабилност помеѓу COVID-19 апликациите и примарната здравствена заштита. Трудот е објавен во меѓународното научно списание *Healthcare*, 2024; 12(14):1420, на 16 јули 2024 година. Списанието е индексирано во **PubMed/MEDLINE, Scopus и Web of Science**.

7. Ares-Blanco S, Guisado-Clavero M, Lygidakis C, et al., **Gjorgjievski D**, et al. **Exploring the accessibility of primary health care data in Europe's COVID-19 response: developing key indicators for managing future pandemics (Eurodata study).***BMC Primary Care* 2024; 25:221

Целта на студијата била да се анализира достапноста и употребата на податоците од примарната здравствена заштита во одговорот на пандемијата COVID-19 во Европа и да се развијат стандардизирани индикатори за следење на активностите на примарната здравствена заштита, со цел подобра организација и подготвеност на здравствените системи за идни пандемии. Трудот е објавен на 20 јуни 2024 година во *BMC Primary Care*, Vol. 25, Article 221. Станува збор за **Study Protocol**, објавен како Open Access, и е индексиран во **PubMed/MEDLINE и Scopus**. Студијата претставува меѓународен Eurodata проект со истражувачи од повеќе европски земји, насочен кон развивање европски систем на индикатори и план за примарната здравствена заштита при идни пандемии. Д-р Драган Ѓорѓиевски е коавтор на трудот.

8. Ares-Blanco S, Guisado-Clavero M, Ramos Del Rio L, et al., **Gjorgjievski D**, et al. **Primary care indicators for disease burden, monitoring and surveillance of COVID-19 in 31 European countries: Eurodata Study.***European Journal of Public Health,* 2024; 34(2):402–410

Целта на студијата била да се идентификуваат и анализираат индикаторите што се користеле во примарната здравствена заштита за следење на COVID-19, оптовареноста на примарната здравствена заштита и епидемиолошкиот надзор во 31 европска земја. Студијата ја испитувала и достапноста на овие податоци како основа за подобар одговор на здравствените системи при идни пандемии. Трудот е објавен во *European Journal of Public Health*, Volume 34, Issue 2, април 2024 година, на страниците 402–410. Списанието е меѓународно научно списание индексирано во **Web of Science и Scopus**, а трудот е индексиран и во **PubMed/MEDLINE.** Истражувањето опфатило 31 европска земја и покажало значителна нееднаквост во начинот на

собирање и достапноста на податоците од примарната здравствена заштита. Авторите укажуваат на потребата од **стандардизиран сет на индикатори за примарната здравствена заштита** за подобар мониторинг и поефикасна подготовка за идни пандемии.

9. Guisado-Clavero M, Ares-Blanco S, Serafini A, et al., **Gjorgjievski D**, et al. **The role of primary health care in long-term care facilities during the COVID-19 pandemic in 30 European countries: a retrospective descriptive study (Eurodata study).***Primary Health Care Research & Development* 2023; 24:e60

Целта на студијата била да се анализира и опише улогата на примарната здравствена заштита во установите за долготрајна нега во текот на раната фаза од пандемијата COVID-19 во 30 европски земји, особено во однос на дијагностиката, тестирањето, следењето и лекувањето на пациентите. Студијата покажала дека примарната здравствена заштита била вклучена во грижата за пациентите со COVID-19 во установите за долготрајна нега во 26 од 30 земји, со значајна улога во почетната медицинска проценка, тестирањето и следењето на симптомите. Авторите ја нагласуваат потребата установите за долготрајна нега да бидат интегрирани во националните стратегии за пандемиски одговор. Трудот е објавен во *Primary Health Care Research & Development*, 2023;24, списание на Cambridge University Press. Списанието е индексирано во **Web of Science – Science Citation Index Expanded (SCIE), Scopus, MEDLINE, CINAHL и PsycINFO**.

10. Gefaell Larrondo I, Fitzgerald L, Adler L, Assenova R, Bakola M, Bayen S, Busneag IC, Domeyer PR, **Gjorgjievski D**, et al. **Clinical pathway of COVID-19 patients in primary health care in 30 European countries: Eurodata study.** *European Journal of General Practice,2023*

Целта на студијата била да се прикаже обемот на работата на примарната здравствена заштита за време на пандемијата COVID-19, со посебен фокус на сличностите и разликите во клиничкиот пат на пациентите во 30 европски земји.Студијата покажа дека примарната здравствена заштита била вклучена во речиси сите фази на грижата за пациентите – од откривање и тестирање, преку иницијална медицинска проценка и лекување, до следење и издавање боледувања. Истовремено, биле утврдени значајни разлики меѓу европските земји во достапноста на прегледи, дополнителни дијагностички процедури и терапија. Трудот е објавен во *European Journal of General Practice*, 2023;29(2), како **Original Research Article**, со број на труд 2182879. Списанието е меѓународно научно списание, а трудот е достапен во **PubMed/MEDLINE** и **Scopus**.

11. *Where is Primary Health Care (PHC) open data during COVID-19 pandemic in Europe? A mixed-methods study protocol to build a European PHC indicators dashboard for future pandemics,Research Square – Preprint, 2023*

Ares-Blanco S, Guisado-Clavero M, Lygidakis C, et al. *Where is Primary Health Care (PHC) open data during COVID-19 pandemic in Europe? A mixed-methods study protocol to build a European PHC indicators dashboard for future pandemics.* **Research Square – Preprint.** 2023. DOI: 10.21203/rs.3.rs-3510905/v1.

Целта на студијата била да се анализира достапноста на официјалните податоци за активностите на примарната здравствена заштита за време на пандемијата COVID-19 во Европа и да се развие заеднички европски сет на индикатори за примарната здравствена заштита, како и план за одговор при

идни пандемии.Проектот го поставил концептот за европски „dashboard“ на индикатори за примарната здравствена заштита, со цел подобро следење на нејзината активност, подобра координација со секундарната здравствена заштита и јавното здравје и подобро планирање на одговорот при идни пандемии.Трудот е објавен во **Research Square како preprint во 2023 година**, со DOI **10.21203/rs.3.rs-3510905/v1**. Како preprint, претставува научен труд во рана фаза и **не бил подложен на стандардна peer-review постапка во моментот на објавување**.

Објавени трудови и апстракти во зборници на меѓународни конгреси и конференции

I. Трудови и апстракти објавени во зборници од меѓународни научни собири

Во периодот од 2017 до 2026 година, кандидатот континуирано учествува со научни трудови и презентации на меѓународни конгреси, конференции и состаноци на релевантни европски и меѓународни професионални здруженија, вклучително IPCRG, EGPRN и WONCA Europe.

1. **„When should we think about infections with M. pneumoniae?“** – орална презентација, IPCRG Congress, Љубљана, Словенија, 2017.
2. **„Effectiveness of different models of smoking cessation advice for improving quit rates in Macedonia: a randomized controlled trial“** – коавтор, орална презентација, IPCRG Congress, Порто, Португалија, 2018
3. **„M. pneumoniae – приказ на случај“** – орална презентација, Конгрес на семејни лекари, Загреб, Хрватска, 2019.
4. **„Најчести причинители на пневмонија во Република Северна Македонија – мала студија“** – орална презентација, Конгрес на семејни лекари на Југоисточна Европа, Едрене, Турција, 2019.
5. **„Пронаоѓање на нови начини за одвикнување од пушење“** – постер-презентација, IPCRG Congress, Даблин, Ирска, 2021.
6. **„Фактори поврзани со претходни обиди за откажување и мотивација за откажување кај пациенти во примарната здравствена заштита кои моментално пушат во Македонија: студија Breathe Well“** – коавтор, орална презентација, IPCRG Congress, Даблин, Ирска, 2021.
7. **„Можности за спроведување интервенции за откажување од пушење во примарната здравствена заштита: студија Breathe Well“** – коавтор, орална презентација, IPCRG Congress, Даблин, Ирска, 2021.
8. **„EURODATA: Acute clinical pathway for vaccinated patients with COVID-19 in Europe“** – коавтор, конференциски труд, 27th WONCA Europe Conference, Лондон, Обединето Кралство, 2022.
9. **Indicators to monitor primary care activity during the COVID-19 pandemic in 27 European countries: EURODATA study“** – коавтор, 95th EGPRN Meeting, Антверпен, Белгија, 2022
10. **„Варичела или мајмунски сипаници – приказ на случај“** – орална презентација, Конгрес на семејна медицина, Загреб, Хрватска, 2023.
11. **„Студија EURODATA: Процес на вакцинација против COVID-19 и улогата на примарната здравствена заштита во 27 европски земји“** – коавтор, орална презентација, 96th EGPRN Meeting, Сплит, Хрватска, 2023.

12. **„Мултидисциплинарен пристап кон раното откривање и лекување на мултипен миелом“** – постер-презентација, 2nd International Scientific Conference of Primary Care, Љубљана, Словенија, 2023.

13. **„Итни ревматолошки состојби во семејната медицина – како да постапиме?“** – орална презентација, Конгрес на семејна медицина ДНООМ, Загреб, Хрватска, 2024.

14. **„Улогата на матичниот лекар во скринингот за хронична бубрежна болест кај пациенти со дијабетес тип 2“** – орална презентација, Конгрес на Асоцијацијата на докторите на Југоисточна Европа, Будва, Црна Гора, 2024.

15. **„Карцином на дебело црево“** – коавтор, орална презентација, Конгрес на Асоцијацијата на докторите на Југоисточна Европа, Будва, Црна Гора, 2024.

16. **„Разбирање на дефинициите за долготраен (пост-)COVID низ Европа“** – коавтор, 99th EGPRN Meeting, Будимпешта, Унгарија, 2024.

17. **„Пост-COVID синдром – улогата на семејните лекари во неговото рано препознавање“** – орална презентација, European Family Medicine Conference – East Meets West in Family Medicine, Темишвар, Романија, 2024.

18. **„Пореметување на столицата“** – орална презентација, Конгрес на семејна медицина ДНООМ, Загреб, Хрватска, 2025.

19. **„Мапирање на пост-акутниот COVID-синдром во Европа: податоци и насоки во примарната здравствена заштита во 30 земји“** – коавтор, 100th EGPRN Meeting, Гетеборг, Шведска, 2025.

20. **„Мултидисциплинарен пристап кон рано откривање и лекување на мултиплиот миелом“** – орална презентација, Конгрес по општа медицина, Врњачка Бања, Србија, 2025.

21. **„Насоки за срцева слабост – предизвици и можности за примена во семејната медицина“** – орална презентација, Конгрес на семејна медицина ДНООМ, Загреб, Хрватска, 2026.

22. **„Превенцијата како континуитет на здравствената грижа: семејната медицина во помалите здравствени системи“** – орална презентација, Конгрес на КОХОМ, Терме Тухељ, Хрватска, 2026.

23. **„Улогата на семејниот доктор во промоција на вакцинација и нејзино значење“** – орална презентација, Форум на Асоцијацијата на Југоисточна Европа, Охрид, 2026.

24. **„Мајмунски сипаници – приказ на случај“** – орална презентација, WONCA Conference, Париз, Франција, 2026.

25. **„Организација и финансирање на примарната здравствена заштита“** – орална работилница, WONCA Conference, Париз, Франција, 2026.

II. Трудови и апстракти објавени во зборници од национални научни и стручни собири

1. „Издадени боледувања – измени во законските одредби за намалување на санкциите на избран лекар“ – коавтор, постер-презентација, 4-ти Конгрес на лекари по општа/семејна медицина на Република Македонија со меѓународно учество, Скопје, 2016.

2. **„Улогата на семејниот лекар во рано препознавање на деменции“** – орална презентација, Симпозиум на ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2017.

3. „Научните истражувања за респираторни заболувања во примарната здравствена заштита и нивното влијание во подобрување на грижата на пациентите“ – орална презентација, Конгрес на Македонско лекарско друштво, 2020.

4. **„Упатства за скрининг, дијагностика и водење на артериска хипертензија во примарна здравствена заштита“** – коавтор, орална презентација, Конгрес на ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2023.

5. **„Лимфом – како правилно и навремено да се препознае од страна на семејниот лекар за негов подобар исход“** – коавтор, орална презентација, Конгрес на ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2023.

6. „Ефективноста на комбинирање на повратни информации за старост на белите дробови или издишаниот јаглероден моноксид со многу краток совет и поддршка за престанок на пушење во ПЗЗ во споредба со многу краток совет“ – орална презентација, Конгрес на ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2023.

7. **„Обезноста како проблем и превенирање на истата од страна на семејниот лекар – претставување на студија“** – коавтор, орална презентација, Конгрес на ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2023.

8 **„Невроваскуларни пост-COVID компликации“** – коавтор, орална презентација, Конгрес на ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2023.

9. **„Предиктори на гликемиска контрола на пациентите со дијабетес во Северна Македонија – резултати од лонгитудинално, проспективно, кохортно, мултицентрично истражување“** – коавтор, орална презентација, Конгрес на ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2023.

10. „Post-COVID синдром – улога на семејниот лекар во рано препознавање – истражување“ – орална презентација, Конгрес по општа медицина, 2023.

11. **„Три начини за одвикнување од пушење кај пушачи независно од нивната мотивација за прекин на пушење“** – орална презентација, Симпозиум „Новини во алергологија и клиничка имунологија“, 2023.

12. **„Алергиски ринитис и астма – интерпрофесионална грижа помеѓу пулмоалерголози, оториноларинголози и семејни лекари“** – коавтор, орална презентација, истиот симпозиум, 2023.

13. „Нефролошки и невролошки компликации кај пациентите со дијабетес – прикази на случаи“ – орална презентација, Симпозиум на аптекарска здравствена заштита, Скопје, 2024.

14. „Современа терапија во водење на пациентите со дијабетес“ – коавтор, орална презентација, Симпозиум на аптекарска здравствена заштита, Скопје, 2024.

15. „Дијагноза и третман на типична и атипична пневмонија – студија од клиничка пракса“ – орална презентација, Симпозиум по општа медицина, 2024.

16. „Пријавување на несакани реакции на лекови од страна на семеен лекар“ – орална презентација, Конгрес на семејна медицина ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2025.

17. „Пушење цигари – ставови на учениците од деветто одделение“ – коавтор, орална презентација, Конгрес на семејна медицина ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2025.

18. „Алергиски ринитис и астма – две страни на една медаља“ – коавтор, орална презентација, Конгрес на семејна медицина ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2025.

19. „Влијанието на брачниот статус на гликорегулацијата кај пациентите со дијабетес во Македонија“ – коавтор, орална презентација, Конгрес на семејна медицина ЗЛОМ-СМ, Скопје, 2025.

20. „Дијагноза и третман на типични и атипични пневмонии – студија од клиничка пракса“ – орална презентација, Симпозиум „Новини во алергологија и клиничка имунологија“, Скопје, 2025.

21. „Мајмунска треска – приказ на случај“ – орална презентација, Вирусолошки симпозиум „Средба на старите и новите вируси на раскрсница со времето“, Скопје, 2025чна и едукативна активност

Посебно значење во научната и стручната активност има учеството на **WONCA Europe Conference во Париз, Франција, 2026 година**, каде кандидатот учествува со орална презентација и со работилница на тема **„Организација и финансирање на примарната здравствена заштита“**. Темата е директно поврзана со актуелните реформи, организацијата и финансирањето на примарната здравствена заштита и претставува значаен придонес кон размена на искуства и знаења во областа на семејната медицина и примарната здравствена заштита.

Континуираната активност во периодот **2016–2026 година** опфаќа учество на национални и меѓународни конгреси, конференции, стручни симпозиуми и научни состаноци, со орални презентации, постер-презентации, коавторски трудови и работилници. Тематски, научната активност е насочена кон примарната здравствена заштита и семејната медицина, респираторните заболувања и откажувањето од пушење, хроничните незаразни заболувања, дијабетесот, онколошките и ревматолошките состојби, како и организацијата, следењето и реформите во примарната здравствена заштита, особено во контекст на пандемијата COVID-19.

Стручно – апликативна и организационо-развојна дејност

Комисијата констатира дека кандидатот континуирано се усовршува во областа на семејната медицина и примарната здравствена заштита и активно учествува во едукативни активности наменети за здравствените работници. Во 2020 година кандидатот ја завршил **„Обука за едукатор – Леонардо 1“**, организирана од ЕУРАКТ и Центарот за семејна медицина, а во 2022 година ја продолжил едукацијата со **„Обука за едукатор – Леонардо 2“**, во организација на ЕУРАКТ и Центарот за семејна медицина.Во периодот од **2020 до 2021 година**, кандидатот учествувал во **„Дијабет Академија“**, организирана од Здружението на ендокринолози и дијабетолози на Република Северна Македонија и Центарот за семејна медицина. Во 2021 година учествувал на обуката за матични лекари **„Комуникација со пациенти во врска со вакцинација против COVID-19“**, реализирана под покровителство на Светската здравствена организација (СЗО). Во 2023 година учествувал и во **обуката за медицински тимови во примарната здравствена заштита во Република Северна Македонија за „Протоколи за водење на хронични незаразни болести“**, под покровителство на СЗО.

Комисијата особено го издвојува **активното учество на кандидатот во едукаторски активности** во областа на примарната здравствена заштита. Во текот на **2024 и 2025 година**, кандидатот бил ангажиран како **едукатор во работилници за дијабетес во примарната здравствена заштита**, во рамките на Центарот за семејна медицина. Во **2025 година** бил ангажиран и како **едукатор во работилници за одвикнување од пушење**, исто така во рамките на Центарот за семејна медицина.

Врз основа на наведените активности, Комисијата констатира дека кандидатот покажува **континуиран интерес за стручно и професионално усовршување**, како и развиен ангажман во **едукацијата на здравствените работници во примарната здравствена заштита**. Посебно значење има неговото искуство во едукаторски активности од областа на дијабетесот и превенцијата и третманот на зависноста од тутун, кои претставуваат значајни сегменти од современата семејна медицина.Кандидатот континуирано е вклучен во работата на домашни и меѓународни професионални организации, со особено значајна активност во областа на општата и семејната медицина. Неговото учество опфаќа раководни функции, претставување на Северна Македонија во релевантни европски и меѓународни организации, како и организација и раководење со научно-стручни конгреси и симпозиуми.

Од 2017 година до денес е член на **Управниот одбор на Здружението на лекари по општа и семејна медицина на Северна Македонија (ЗЛОМ-СМ)**, а од март 2022 година ја извршува функцијата **Претседател на ЗЛОМ-СМ**, во втор последователен мандат. Во ова својство активно учествува во застапувањето и унапредувањето на интересите на лекарите по општа и семејна медицина, развојот на примарната здравствена заштита и унапредувањето на професионалниот и научно-стручниот развој на лекарите.

Од јуни 2024 година е **делегат на Северна Македонија во Европската унија на семејни лекари (UEMO)**, а од 1 јануари 2025 година ја извршува функцијата **Потпретседател на UEMO**. Преку оваа функција учествува во европските активности поврзани со развојот на семејната медицина, примарната здравствена заштита и професионалните стандарди за семејните лекари.

Во периодот од 2021 до 2025 година бил **делегат на Северна Македонија во Европското здружение на млади лекари**, со активно учество во меѓународната професионална соработка и активности насочени кон развојот на младите лекари.

Како Претседател на ЗЛОМ-СМ, ја претставува Северна Македонија во **Светската организација на семејни лекари (WONCA)**, како и во **Асоцијацијата на лекарите по општа и семејна медицина на Југоисточна Европа**, придонесувајќи кон меѓународната професионална соработка и афирмација на семејната медицина од Северна Македонија.

Во рамките на меѓународната активност, во периодот од **30 јуни до 3 јули 2026 година** бил ангажиран како **член на Советодавниот одбор на WONCA конференцијата**, со што продолжува неговиот активен придонес во меѓународните професионални структури на семејната медицина.

Во областа на организацијата и раководењето со научно-стручни настани, бил **Претседател на Научниот одбор на Конгресите на ЗЛОМ-СМ во 2023 и 2025 година**, како и **Претседател на Научниот одбор на Симпозиумот на ЗЛОМ-СМ во 2026 година**. Во овие ангажмани учествува во креирањето

на научната програма, селекцијата и координацијата на стручните содржини и организацијата на научно-стручната работа.

Наведените активности укажуваат на континуиран ангажман во **раководењето со професионални организации, националното и меѓународното претставување, развојот на семејната медицина и организацијата на научно-стручни активности**, со значаен придонес кон афирмацијата на примарната здравствена заштита и семејната медицина на национално и меѓународно ниво.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на анализата на приложените документи, како и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија е едногласна во оценката дека со целокупната своја досегашна работа д-р Драган Ѓорѓиевски има голем придонес во наставно-образовната, научно-истражувачката, стручно-апликативната и организациско-развојната дејност. Согласно со претходно изнесеното, како и во согласност со Законот за високо образование И

Правилник за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев" – Штип.

Комисијата со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки да го избере д-р Драган Ѓорѓиевски во звање насловен доцент за наставно-научната област Семејна медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев" во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф д-р Валентина Ристеска -Нејашмиќ,
насловен вондреден професор, претседател

Доц.д-р Лидија Ветеровска Миљковиќ, насловен доцент, член

Проф д-р Катерина Ставриќ, редовен професор

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјата		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	ВКУПНО					
Р. бр.	**Научноистражувачка дејност и стручно уметнички активности**	**Поени**				
		Во земјата		**Во странство**		**Вкупно**
		број	**поени**	**број**	**поени**	
3	Научен труд објавен во списание со ИФ (прв автор, втор автор, останати автори) труд 15/10/5 Прв автор труд бр.1 Останат автор труд бр. 3,4,5,6,7,8,9,10	1x15=15 8 x5=40				**55**
4	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори) 9/6/3 Втор автор Труд бр. 2	1x6=6	6			6
5	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир Труд под ред. бр. 8,9,11,16 во странство			4x3=12	12	12
	Апстракт објавен во зборник на конференција -меѓународна во странство Ред. бр: 10,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,23,24,25 14x1=14 бода			14	1	14
	Апстракти објавени во зборник на национални конгреси -домашни 4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21 18x0,5=9 бода	18	0,5			9
10	Одбранета докторска дисертација	1	8			8
11	Одбранет постдокторски труд или одбранета специјализација	1	6			6
14	Учесник во научен проект (максимум во три проекти) Меѓународен 2x5 Домашен 1x3	1	3	2x5=10	10	13
15	Секциско предавање на научен собир 1.Мигрена повеќе од главоболка Скопје 2024 2.Мигрена повеќе од главоболка -Охрид 2025 3.Жените од Марс Мажите од Венера-Скопје 2024 4.Ослободете се од дилемите во хипертензијата Тетово 2025 5.Ослободете се од дилемите во хипертензијаСкопје 2025 6.Патот на пациентот со лимфом: Премостување на јазот меѓу европските препораки и локалните предизвици Скопје 2026 7.Миелом и лимфом Скопје 2024 8.Антибиотска резистенција -Меѓународно предавање 2023,2025 9. Време е за акција-Менаџмент на кардиоваскуларниот ризик Скопје 2026 10.Синузитис, алергии и мигрена. Што е заедничко-Скопје 2025	10	1	2	2	14

23	Студиски престој во странство			1	8	8
	ВКУПНО					**145**
Р. бр.	**Стручно апликативна дејност и организационо развојна дејност**	**Поени**				
		Во земјата		**Во странство**		
		број	**поени**	**број**	**поени**	**Вкупно**
	Стручно апликативна работа во Центарот за семејна медицина како ментор и едукатор - 3x4= 12	3	4			**12**
	Техничко унапредување Специјалист по семејна медицина Испитувач на клинички вештини на специјалистички испит за доедукација на матични лекари Акредитиран испитувач е за спроведување на стручниот испит на здравствените работници со високо образование за добивање на лиценца за работа при Лекарската комора на Македонија. Напреден едукатор за едукација со симулација					**8**
	Изготвување на извештаи од работата како ментор во семејна медицина					**4**
	Уредник на зборник на трудови од научен/ стручен собир 2023,2025,2026 3x1= 3 бода	3	1			**3**
	Претседател на научен одбор на конгрес/ симпозиум 2023,2025,2026 3x1=3	3	1			**3**
	Раководител и основач на ПЗУ Д-Р ДРАГАН ЃОРЃИЕВСКИ-Скопје	1	3			**3**
	Претседател на Здружение на лекари по општа-семејна медицина (ЗЛОМ-СМ) во два мандати 2x2	2	2			**4**
	Член на Управен Одбор на ЗЛОМ СМ	3	0,3			**0,9**
	Членство во извршно тело на меѓународна организација-Потпретседател на УЕМО			1	2	**2**
	Добиена Плакета од МЛД	1	5			**5**
	ВКУПНО					**44.9**
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					**189.9**

Р Е Ц Е Н З И Ј А
НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ИСТОРИЈА НА ТАНЦОВАТА УМЕТНОСТ" ОД АВТОРОТ ПРОФ. Д-Р РИСИМА МАТЕВСКА МИЈАНОВИЌ (РИСИМА РИСИМКИН), ФИЛМСКА АКАДЕМИЈА, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ" ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев" во Штип, како и Одлуката бр. **2502-79/4** од **132-рата** редовна седница на Наставно-научниот и уметнички совет на Филмската академија одржана на ден **20.10.2026** година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- **д-р Валентина Велковска-Трајановска, редовен професор, Музичка академија при Универзитет „Гоце Делчев" - Штип,**
- **м-р Златка Митева, редовен професор, Музичка академија при Универзитет „Гоце Делчев" - Штип,**

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„Историја на танцовата уметност"** од авторот проф. д-р Рисима Матевска Мијановиќ (Рисима Рисимкин), наменет за студентите од **I** (прв) циклус на студии при Филмската академија на Универзитет „Гоце Делчев" во Штип.

Ракопис со наслов **„Историја на танцовата уметност"** припаѓа во научната област **6.04.00.06** (Танцова уметност и науки) според меѓународната Фраскатиева класификација.

По прегледот на ракопис Комисијата до Наставно-научниот и уметнички совет на Филмската академија го поднесува следниот

И З В Е Ш Т А Ј

1. **Општи податоци за ракопис**

- **Наслов на учебникот:** „Историја на танцовата уметност" (во импресумот и насловната страница наведена и под наслов „Историја на танцовата уметност").
- **Назив на предметите:** Историја на танцова уметност 1, 2, 3 и 4.
- **Студиски програми, семестар и неделен фонд на часови:** Студиска програма Балетска педагогија (во I, II, III и IV семестар, со неделен фонд на часови од 2+2 и 6 ЕКТС кредити) и студиска програма Contemporary Dance Performance (во I и II семестар, со неделен фонд на часови од 2+2 и 6 ЕКТС кредити) на Филмската академија при Универзитетот „Гоце Делчев" – Штип.
- **Усогласеност со наставната програма:** Ракопис кој е доставен на рецензентската комисија претставува целосен материјал преку кој студентите ќе можат да ги добијат сознанијата и вештините потребни за предметната материја и целосно да ги реализираат барањата на предметната програма и ЕКТС системот.

2. **Податоци за обемот на ракопис**

- **Број на страници: 236** (содржи Предговор, 3 главни тематски поглавја поделени на потпоглавја, Прилог 1: Речник на поими, Индекс на имиња, Литература и Белешка за авторот).

- **Број на прилози и илустрации:** Вкупно 67 илустрации (архивски фотографии, литографии, гравури, ракописи и уметнички репродукции, нумерирани од Слика 1 до Слика 67), Прилог 1: Речник на поими (со 32 дефинирани клучни термини од танцологијата), Индекс на имиња, Користена литература (над 100 библиографски единици) и Белешка за авторот.
- **Формат:** електронско издание во е-библиотеката на УГД: https://e-lib.ugd.edu.mk.
- **Исполнетост на критериумите за обем:** Со оглед на широкиот хронолошки и тематски опсег што го обработува, обемот по содржина целосно ги задоволува критериумите според предвидениот неделен фонд на часови (2+2) и одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев" во Штип.

3. Податоци за постоење на сличен или ист наслов и потреба од објавување

Во нашата земја досега не се издадени книги кои ги обработуваат прашањата на балетската и танцовата уметност темелно и редоследно, а кои би можеле да послужат како учебни помагала по овие предмети. Како што и самата авторка наведува во Предговорот, поради недостигот од стручна литература на македонски јазик, ракописот обединува обемен теориски и фактографски материјал, поставувајќи ги темелите на современо конципирана епистемологија на танцологијата. Со тоа се потврдува неопходната потреба за објавување на поднесениот ракопис како прв сеопфатен универзитетски учебник од оваа област.

4. Краток опис на содржината

Ракописот претставува сеопфатен историографски преглед на развојните процеси во танцовата уметност, од нејзините праисториски зачетоци до најактуелните современи практики на 21 век. Текстот нуди јасна дистинкција помеѓу стил и жанр (драматуршки модел), овозможувајќи им на студентите теоретски алатки за критичка анализа и херменевтичка интерпретација на перформансите. Од научен и методолошки аспект, учебникот е конципиран како дводимензионална студија која успешно ги обединува историско-еволутивната хронологија и теориската анализа на танцовиот јазик.

Поглавја по редослед и краток опис на содржината:

- **Предговор:** Ги дефинира научната методологија, интердисциплинарната структура на учебникот (историографија, естетика, херменевтика и методологија на танцот), како и рамката на истражувањето и потребата од ваков труд.
- **Поглавје 1: ТЕОРИЈА НА ТАНЦОВИОТ ЈАЗИК** *(потпоглавја: 1.1. Теорија на танцовата уметност: значење и терминологија; 1.2. Танцови дискурси, стилови и модалитети; 1.3. Танцот пред балетот – еволуција и античките филозофски рефлексии):* Во ова поглавје се воспоставува семиотичкиот и теоретскиот поимник на танцологијата, правејќи јасна дистинкција помеѓу стил, жанр, техника и танцов дискурс, како и преглед на еволуцијата на главните стилски правци. Посебен дел е посветен на „танцот пред балетот",

каде се анализираат праисториските ритуали и хороцентричноста, античките филозофски рефлексии на Платон, Аристотел и Лукијан од Самосата (римската пантомима и хирономијата), како и средновековните танци и приказите на скомрасите во македонското сакрално фрескосликарство (црквите „Св. Георги“ во Старо Нагоричане, Псача и Лесново).

- **Поглавје 2: КЛАСИЧНА БАЛЕТСКА УМЕТНОСТ – ОД РЕНЕСАНСА ДО КРАЈОТ НА 19 ВЕК** *(потпоглавја: 2.1. Хуманистичките кодекси на* италијанските ренесансни трактати; 2.2. Канонизација на ренесансниот балет: француските дворски триумфи и 2.2.1. Рефлексии: 16 век; 2.3. Во служба на круната: подемот на барокниот балет во Европа; 2.4. Зачетоците на дејствениот танц и историјата на балетските реформи, со потточки 2.4.1. Естетските револуции во ерата на просветителството, 2.4.2. Поетика на слободата: експресија без сценска маска и 2.4.3. Новиот балетски израз на крајот од векот; 2.5. Ера на спектакуларни визии и раѓањето на етеричната балерина, со потточки 2.5.1. Романтичниот балетски израз и естетските врвови, 2.5.2. Концепти на автономните школи и стилски развој, 2.5.3. Уметнички и технолошки пресврти во втората половина на 19-от век и 2.5.4. Империјалниот класицизам и златната ера на големиот балет): Детално се обработува кодификацијата на балетската уметност: од ренесансните трактати на Пјаченца, Корзано, Ебрео, Карозо, Негри и Арбо, преку францускиот дворски балет, основањето на Кралската академија за танц во 1661 година, дејноста на Лили и Пјер Бошан и англиската дворска маска, до реформите на 18 век и дејствениот балет на Вивер, Хилвердинг, Анџолини и Жан-Жорж Новер. Потоа се проследува романтичниот балет во 19 век (Таљони, Елслер, Гризи, Корали, Перо), развојот на автономните педагошки школи (Бурнонвил, Вигано, Карло Блазис, Сент-Леон) и империјалниот класицизам во Русија преку Чекети, Мариус Петипа, Лев Иванов и П. И. Чајковски.
- **Поглавје 3: ДВАЕСЕТИОТ ВЕК – КАТАЛИЗАТОР НА НОВИТЕ ФОРМИ** *(потпоглавја: 3.1. Теориски основи и рани модерни импулси – 3.1.1. Танцови теоретски концепти и системи на прагот на 20 век, 3.1.2. Пионерите на слободниот танц и егзотичниот во Америка, 3.1.3. Експресионизмот како нов телесен јазик, 3.1.4. Еволуција на експресионистичкиот израз: плурализам и авангарда, 3.1.5. Структурирање на модерниот танц; 3.2. Балетски дискурси – 3.2.1. Естетската револуција на балетот, 3.2.2. Синтеза на револуцијата и академизмот, 3.2.3. Институционален неокласицизам, 3.2.4. Балетски лиризам и возобновување на традицијата, 3.2.5. Нов естетски код на балетската сцена; 3.3. Повоени и современи текови – 3.3.1. Радикална повоена авангарда и мултимедијалност, 3.3.2. Постмодернизам и движењето „Џадсон“ со 3.3.2.1. Рефлексии за Џадсон и* постмодернизмот, 3.3.3. Проширување на постмодерниот израз со 3.3.3.1. Рефлексии на проширувањето на постмодернизмот, 3.3.4. Паралелни насоки надвор од постмодерното јадро, 3.3.5. Од неокласицизам до постмодерна деконструкција на балетот, 3.3.6. Минимализам, 3.3.8. Нов танцов бран, 3.3.9. Еволуција на танцовиот театар и 3.3.10. Нови практики и технолошки развој): Најобемното поглавје ги анализира радикалните пресврти на 20 век и почетокот на 21 век. Опфатени се теориските системи на Делсарт, Далкроз и Рудолф фон Лабан; американските пионери (Фулер, Данкан, Сент Дени, Шоун) и „големата четворка“ на модерниот танц (Греам, Хамфри, Вајдман, Холм); германскиот експресионизам (Вигман, Јос,

Кројцберг, Палука); револуцијата на „Руските балети“ на Дјагилев (Фокин, Нижински, Масин), советскиот драм-балет и педагогијата на Ваганова; институционалниот неокласицизам во Франција, Велика Британија и САД (Лифар, Рамбер, Де Валоа, Аштон, Тјудор, Баланшин); повоената авангарда и постмодернизмот на „Џадсон“ (Канингем, Тејлор, Николаис, Рајнер, Пакстон, Браун, Монк, Тарп, Ејли, Робинс); постмодерната деконструкција на балетот (Григорович, Кранко, Мекмилан, Пти, Бежар, Нојмаер, Ван Манен, Килијан, Форсајт); минимализмот и „фламанскиот бран“ (Де Керсмакер, Чајлдс, Фабр, Вандекејбус, Плател); танцовиот театар (Кулберг, Пина Бауш, Матц Ек) и новите соматски и дигитални практики (Карлсон, Гага методот на Охад Нахарин и когнитивно-алгоритамската кореографија на Вејн Мекгрегор).

- **Прилози, Литература и Белешка за авторот:** Ракописот завршува со Прилог 1: Речник на поими (детална елаборација на 32 фундаментални поими од областа на балетот и современиот танц), Индекс на имиња, обемна Користена литература и Белешка за авторот.

З А К Л У Ч О К

Врз основа на изведената стручна валоризација на сите структурни поглавја, констатираме дека учебникот „Историја на танцовата уметност“ од проф. д-р Рисима Матевска Мијановиќ (Рисима Рисимкин) поседува исклучителна научно-истражувачка и уметничко-педагошка вредност. Особено обележје на овој труд е специфичниот уметнички и изразено елоквентен лингвистички стил на пишување на авторката, кој успешно го избегнува сувиот енциклопедиски јазик и гради динамичен наратив. Трудот претставува доследно, терминолошки прецизно и дидактички балансирано наставно средство на чист и издржан македонски литературен јазик.

Ракописот во целост ги исполнува наставно-научните критериуми за универзитетска литература, поради што даваме позитивна оцена и предлагаме ракописот да биде категоризиран како учебник и одобрен од Наставно-научниот и уметнички совет при Филмската академија на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип за печат и официјална употреба во високообразовниот процес.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Валентина Велковска-Трајановска

Проф. м-р Златка Митева

Р Е Ц Е Н З И Ј А
НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „DIDATTICA DELLE LINGUE STRANIERE: METODI, EVOLUZIONE E PRATICHE MODERNE (НАСТАВА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ: МЕТОДИ, РАЗВОЈ И СОВРЕМЕНИ ПРАКТИКИ)“ ОД АВТОР ПРОФ. Д-Р ВЕСНА КОЦЕВА, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 1902-168/20 од 334. редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет одржана на ден 16.9.2026 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Радица Никодиновска, редовен професор во пензија, за наставно-научна област 64006 Романистика, по предметите: Методика на наставата по италијански јазик, Теорија на преведување и толкување и Конференциско толкување, на Филолошки факултет „Блаже Конески“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје,
- проф. д-р Надица Негриевска, вонреден професор, за наставно-научна област 6.02.01.12 Италијански јазик и 6.02.01.29 Применета лингвистика, на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„Didattica delle lingue straniere: metodi, evoluzione e pratiche moderne (Н**астава по странски јазици: методи, развој и современи практики)“, кој припаѓа во научната област 6.02.01.12 Италијански јазик и 6.02.01.32 Методика на наставата по јазик, според меѓународната Фраскатиева класификација, од авторката вонреден професор д-р Весна Коцева**,** наменет за студентите на студиската програма Италијански јазик и книжевност, студии од прв циклус, при Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот Комисијата до Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет го поднесува следниов

И З В Е Ш Т А Ј

Општи податоци за ракописот: Ракописот со наслов „Didattica delle lingue straniere: metodi, evoluzione e pratiche moderne (Настава по странски јазици: методи, развој и современи практики)“ од проф. д-р Весна Коцева претставува учебник со селектиран материјал, адаптиран на содржините од предметот Методика на наставата по италијански јазик 1, кој на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип се изучува како задолжителен предмет на студиската програма Италијански јазик и книжевност, во V семестар, со фонд на часови 2+2 и се вреднува со 6 кредити.

Ракописот е наменет како основна литература во изучувањето на наставните содржини по предметот Методика на наставата по италијански

јазик 1. Методските единици се презентирани прегледно, јасно и концизно, со соодветни илустрации кои овозможуваат полесно разбирање и усвојување на материјата, така што студентите ќе имаат можност да добијат знаења потребни за совладување на предметната содржина.

Приложениот ракопис за рецензија е во согласност со наставната програма и ја опфаќа наставната содржина предвидена за погоренаведениот предмет во студиската програма за која е наменет.

Податоци за обемот ракописот: Содржината на ракописот „Didattica delle lingue straniere: metodi, evoluzione e pratiche moderne (Настава по странски јазици: методи, развој и современи практики)“ е претставена во текст на 145 страници. Учебникот е пишуван во А4 формат со нормален единичен проред, употребен е фонт Arial и големина на буквите 11. Материјалот е напишан на стандарден италијански јазик, јасен и разбирлив за студените кои следат настава во третата година на студии. Содржината е збогатена со илустративен материјал (7 слики и 8 табели) кој го дополнува текстуалното изразување. На крајот од ракописот е понудена библиографија која би послужила за понатамошно продлабочување на сознанијата од областа. Приложениот ракопис е подготвен според стандардната методологија и во целост одговара според обемот на наставната програма и ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Учебник што обработува иста содржина за реализација на часовите по предметот Методика на наставата по италијански јазик 1 на студиската програма Италијански јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип досега не е објавен. Содржината на овој ракопис, во поголема или помала мера, се среќава и во други публикации од истата област објавени во странство. Сепак, по својата целина, начин на обработка и особено по јасниот и едноставен јазичен стил, учебникот е самостојно дело, прилагодено на нивото на познавање на италијанскиот јазик на студентите за кои е наменет. Авторката во 2018 година објавува скрипта и практикум за истоимениот предмет, а овој ракопис го проширува со нов теориски материјал и го збогатува со библиографски референци од понов датум. Особено се истакнува ревидираниот, значително појасен јазичен стил, со што наставниот материјал станува многу полесен за совладување од страна на студентите.

Краток опис на содржината**:** Ракописот е напишан на литературен италијански јазик, а целокупната наставна содржина е распределена во три соодветно структурирани и конципирани поглавја.

Првото поглавје со наслов „Природа и предмет на методиката на наставата по странски јазик“ е посветено на развојот на методиката на наставата по странски јазик како научна дисциплина, како и нејзината поврзаност со применетата лингвистика. Се објаснува етимолошкиот развој, функционалната примена и терминолошките еквиваленти на името на научната дисциплина. Понатаму, се посветува внимание на повеќедисциплинарниот карактер на оваа наука преку анализа на нејзината корелација со сродните дисциплини. Во продолжение се прави дистинкција

меѓу јазиците кои се предмет на изучување и се дефинираат поимите мајчин јазик, втор јазик, странски јазик, национален јазик, класичен јазик, lingua franca итн., со посебен осврт на разликите помеѓу прв и втор јазик. Во следното потпоглавје се претставува структурата на глотодидактичкиот модел и се дефинираат поимите теорија, пристап, метод и техника, преку цитирање на ставови на познати италијански лингвисти.

Второто поглавје со наслов „Методика на наставата по странски јазик низ историјата“ е посветено на историјатот на учење на странските јазици преку анализа на најзначајните методи. На почетокот се разгледува наставата по странски јазици во античкиот период, по што следува потпоглавје посветено на наставата во периодот од Ренесансата до XIX век. Во наредното потпоглавје се анализираат пристапите од XIX век, со акцент на формалистичкиот пристап и граматичко-преведувачкиот метод. Понатаму се разгледува критиката на формализмот, појавата на директниот метод и методот на читање. Следното потпоглавје е посветено на методите од XX век и се обработуваат неколку теории кои се основа на повеќе пристапи и методи. Се објаснуваат структурализмот, аудиолингвалниот и аудиовизуелниот метод и нивните карактеристики. Посебно внимание се посветува на теоријата на Чомски за генеративната граматика и развојот на комуникативниот пристап, по што се разгледува и поимот комуникативна компетенција. Дел од текстот е посветен на ситуациониот метод и поимно-функционалниот силабус. Понатаму се анализираат хуманистичките методи и влијанието на емоционалната компонента во наставата по странски јазик. Се прикажуваат карактеристиките на методот на целосен физички одговор, тивкиот пристап, сугестопедијата, методот на учење на јазикот во заедница и други. Во следното потпоглавје се анализира природниот пристап и хипотезите кои се дел од моделот-монитор. На крајот се разгледуваат методот на кооперативно учење, методот за совладување на вештини и се прикажуваат карактеристиките на интегрираниот пристап.

Во третото поглавје со наслов „Методика на наставата по странски јазик во XXI век“ се нуди преглед на современите тенденции. Најпрво авторката дава опис на плуралните пристапи и се сосредоточува на методолошките рамки на интегрираното учење на содржина и јазик. Во продолжение се прави историски преглед на употребата на дигиталните алатки во учењето на странските јазици и се елаборираат карактеристиките на компјутерски поддржаното учење јазици и мобилно поддржаното учење јазици, при што компаративно се изложуваат нивните предности и ограничувања. Понатаму, се опишуваат карактеристиките на методот тандем, учењето на далечина, моделот на комбинирана настава и се дискутира за слабостите и за предносите што ги нуди модерната технологија во наставата по странски јазик.

По последното поглавје е наведена цитираната странска литература, од понов датум, која студентите може да ја користат како извор за продлабочување на знаењата во дадената област.

Текстот е напишан на литературен италијански јазик, во едноставен стил, без непотребни опширни објаснувања. Начинот на кој е изложена целокупната материја ќе им овозможи на студентите сеопфатен пристап во совладувањето на теоретската предметна содржина.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на горенаведените факти, Рецензентската комисија констатира дека ракописот со наслов „Didattica delle lingue straniere: metodi, evoluzione e pratiche moderne (Настава по странски јазици: методи, развој и современи практики)“ од проф. д-р Весна Коцева е напишан според наставната содржина предвидена за предметот Методика на наставата по италијански јазик 1, на студиската програма Италијански јазик и книжевност, на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Содржината на ракописот, прегледноста и организираноста на секое поглавје, пристапот кон проблематиката и стилот на кој е изложена материјата ќе обезбедат успешно следење и совладување на теоретскиот дел од наставната дисциплина за која е наменет. Исто така, приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите и условите за издавање на учебник според Правилникот за единствени основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. Со содржините кои се опфатени во него ќе се даде голем придонес во текот на едукацијата и студентите ќе имаат можност да го изучуваат потребниот материјал за теоретска настава во соодветен обем на италијански јазик.

Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип да го прифати позитивно рецензираниот ракопис со наслов „Didattica delle lingue straniere: metodi, evoluzione e pratiche moderne (Настава по странски јазици: методи, развој и современи практики)“ од вонреден професор д-р Весна Коцева, да биде издаден како учебник за студентите во трета година, за студиската програма Италијански јазик и книжевност.

РЕЦЕНЗЕНТИ

проф. д-р Радица Никодиновска, с.р.
проф. д-р Надица Негриевска, с.р.

Р Е Ц Е Н З И Ј А

НА РАКОПИСОТ „ФРАЗЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА” (PHRASEOLOGICAL RESEARCH)ОД ПРОФ. Д-Р ДРАГАНА КУЗМАНОВСКА ВО КОАВТОРСТВО СО: ПРОФ. Д-Р ДАРИНКА МАРОЛОВА, ПРОФ. Д-Р АНА ВИТАНОВА-РИНГАЧЕВА, ПРОФ. Д-Р ВЕСНА КОЦЕВА И ВИШ ЛЕКТОР М-Р БИЉАНА ИВАНОВА, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 1902-176/14 од 336 редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет одржана на ден 07.10.2026 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

1. Проф. д-р Билјана Ивановска, редовен професор на Филолошкиот факултет , Универзитет „Гоце Делчев“, Штип,
2. Проф. д-р Нина Даскаловска, редовен професор на Филолошкиот факултет , Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис **„ФРАЗЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА” (PHRASEOLOGICAL RESEARCH)** од проф. д-р Драгана Кузмановска, во коавторство со проф. д-р Даринка Маролова,проф. д-р Ана Витанова-Рингачева, проф. д-р Весна Коцева и виш лектор м-р Биљана Иванова, наменет за студентите од прв и втор циклус на студии при Филолошкиот факултет на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

Ракописот со наслов „Фразеолошки истражувања” припаѓа во научната област хуманистички науки (6); јазици и книжевност (6.02) според меѓународната Фраскатиева класификација.

По прегледот на ракописот Комисијата до Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет го поднесува следниот

И З В Е Ш Т А Ј

1. Општи податоци за ракописот

Ракописот **„Фразеолошки истражувања“ (Phraseological Research)** претставува научна публикација посветена на проучувањето на фразеологијата како значаен дел од јазичниот систем и како поле во кое се преплетуваат јазичните, книжевните, културолошките и комуникациските аспекти. Во фокусот на истражувачкиот интерес се фразеологизмите како јазични единици што го одразуваат колективното искуство, културната меморија и специфичните начини на концептуализација на светот во различни јазични и културни средини. Особено значајна е поврзаноста на фразеолошките истражувања со наставата по мајчин и странски јазик, како и можностите за развивање јазична, комуникативна и интеркултурна компетенција преку препознавање, разбирање и правилна употреба на фразеолошките единици. Во ракописот се опфатени истражувачки перспективи поврзани со македонскиот, германскиот, англискиот и италијанскиот јазик. Ваквиот повеќејазичен пристап овозможува согледување на сличностите и разликите во фразеолошките системи и ги отвора можностите за нивна примена

во јазичната настава, преведувањето и интеркултурната комуникација. Со оглед на научниот карактер на публикацијата, нејзината содржина и тематската насоченост, ракописот е релевантен за истражувачите од областа на лингвистиката, особено на фразеологијата, семантиката, лексикологијата и применетата лингвистика, како и за наставниците и студентите по јазични студиски програми.

2. Податоци за обемот на ракопис от

Научната книга **„Фразеолошки истражувања“ (Phraseological Research)** произлегува од истражувачката работа реализирана во рамките на проектот „Фразеологизмите како јазична, книжевна и културолошка нишка во наставата по македонски и по странски јазик“ (2023-2025), на тим истражувачи од Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, во состав: Драгана Кузмановска, Весна Коцева, Ана Витанова-Рингачева, Снежана Кирова, Билјана Иванова, Даринка Маролова, Лидија Камчева-Панова, Игор Станојоски, Марица Тасевска, Драган Донев, Татјана Уланска, Марија Магдинчева-Шопова и Анета Стојановска-Стефанова. Книгата претставува резултат на колективен научноистражувачки ангажман насочен кон проучување на фразеологизмите од јазичен, книжевен, културолошки и дидактички аспект, со посебно внимание на нивната примена во наставата по македонскиот и по странските јазици.

Ракописот „Фразеолошки истражувања“ е подготвен во обем од 185 страници, со 18 прилози, во формат Б5. Во однос на обемот и содржинската разновидност, ракописот се издвојува со својата комплексна структура, која покрај 18 научноистражувачки прилози, 10 работилници реализирани со студенти и средношколци, како и фотографии што ја документираат нивната реализација. Ваквата концепциска поставеност сведочи за широчината на истражувачкиот пристап и за настојувањето теориските сознанија да се поврзат со непосредната наставна практика. Оттука, вредноста на книгата не се исцрпува само во научната анализа на фразеолошките единици, туку се согледува и во нејзината практична, едукативна и методичка димензија, со што таа претставува значаен придонес кон унапредувањето на наставата по мајчин и по странски јазици.

3. Податоци за постоење сличен или ист наслов и потребата од објавување на ракопис от

Фразеологијата претставува значајна област на современите лингвистички истражувања, особено поради нејзината поврзаност со лексичкото значење, културните модели, јазичната слика на светот и комуникациските практики. Проучувањето на фразеологизмите во повеќе јазици дополнително ја нагласува потребата од компаративен пристап и од истражувања што ги поврзуваат теоретските сознанија со нивната практична примена. Специфичноста на ракописот се согледува во интердисциплинарниот пристап кон фразеологизмите, кои се разгледуваат не само како јазични единици туку и како носители на книжевни и културолошки значења, со посебен акцент на нивната примена во наставата по македонскиот и по странските јазици. Ваквата поставеност овозможува поврзување на теоретските сознанија од фразеологијата со наставната практика и со развивањето на фразеолошките и

интеркултурните компетенции кај студентите, особено кај идните наставници по јазици. Постоењето на претходни научни трудови од сродната област не ја намалува оригиналноста на ракописот, туку ја потврдува актуелноста на предметот на истражување и континуитетот на научниот интерес за фразеологијата. Врз основа на наведеното, сметаме дека ракописот има препознатлива научна и апликативна вредност, а неговиот придонес се состои во интегративното поврзување на јазичните, книжевните, културолошките и дидактичките аспекти на фразеолошките единици. Врз основа на тематската насоченост и интердисциплинарниот пристап, ракописот има потенцијал да придонесе кон продлабочување на научниот интерес за фразеологијата и кон нејзино поцелосно согледување во контекст на современите јазични и образовни истражувања.

4. Краток опис на содржината на ракописот

Содржината на ракописот е насочена кон повеќеслојно проучување на фразеолошките единици, нивните јазични особености и нивното значење во книжевен, културен, комуникациски и наставен контекст. Во теориското пристап кон фразеологизмите се издвојуваат нивните основни карактеристики: повеќезначноста, идиоматичноста, стабилноста и репродуктивноста. Овие својства се значајни за утврдување на статусот на фразеолошките единици во јазичниот систем и за нивно разграничување од слободните зборовни состави. Посебно внимание се посветува на односот меѓу јазикот и културата, при што фразеологизмите се разгледуваат како јазични траги на колективната меморија, традицијата и културното искуство. Нивната семантика не се исцрпува во буквалното значење на составните елементи, туку подразбира и преносни значења, културни асоцијации и специфични модели на разбирање на светот. Компаративната перспектива ги опфаќа македонскиот, германскиот, англискиот и италијанскиот јазик. Преку ваквиот пристап се отвора можност за согледување на семантичките и структурните совпаѓања и разлики, како и за утврдување на особеностите што произлегуваат од различните јазични и културни контексти. Значајно место зазема и применетата димензија на фразеолошките истражувања, особено нивната улога во наставата по мајчин и странски јазик. Фразеологизмите се согледуваат како ресурс за збогатување на лексичкиот фонд, развивање на комуникациските вештини, толкување на контекстуалното значење и унапредување на интеркултурната компетенција. Во таа смисла, нивното вклучување во наставата овозможува јазикот да се изучува не само како систем на граматички и лексички правила туку и како средство за изразување културни искуства и значења. Дополнителна практична димензија се препознава во активностите поврзани со работилници со студенти, преку кои теоретските сознанија за фразеологизмите се поврзуваат со нивното препознавање, толкување и употреба во конкретни комуникациски ситуации.

Во однос на содржината и обемот, книгата „Фразеолошки истражувања“ претставува тематски разновидно и интердисциплинарно научно дело, составено од 18 научноистражувачки трудови, распоредени во три тематски целини: „Јазик“, „Културологија“ и „Методика“. Ваквата структурна поставеност овозможува фразеологијата да се разгледува од повеќе научни перспективи, почнувајќи од нејзините семантички, лексички и компаративни

аспекти, преку културолошките димензии, до можностите за нејзина примена во современата настава по странски јазици.

Првата тематска целина, **„Јазик“**, опфаќа девет научноистражувачки трудови: *„Конотативно значење на црната боја кај фразеологизмите во германскиот јазик“*, *„Пежоративни и опсцени изрази у дијалозима и монолозима у књижевности и њихови преводи (немачки-македонски, македонски-немачки)“*, *„Zoonym Phraseological Units as Hate Speech in Youth Vocabulary“*, *„Идиомите во говорите на германските политичари и нивна преводливост на македонски јазик“*, *„Фразеологизми со компонентата ‘глава’ во германскиот и во македонскиот јазик и можни меѓусебни еквивалентни релации“*, *„I rapporti familiari nei proverbi: potenzialità interculturale ed implicazioni glottodidattiche“*, *„Biblical Phraseology in German, English, and Macedonian: A Comparative Linguistic and Cultural Analysis“*, *„The Connotative Meaning of the Colour Black in German, English and Macedonian Idiomatic Expressions“* и *„Lexeme ‘Soul’ as a Component in Phraseologisms in Macedonian, German and English Language Corpora“*. Тематскиот опфат на ова поглавје укажува на разновидноста на истражувачките интереси, при што во фокусот се семантичките и конотативните значења на фразеолошките единици, нивните меѓујазични еквиваленти, преводливоста, употребата во различни дискурси и нивната поврзаност со културните претстави и вредности. Посебно внимание привлекуваат компаративните истражувања на германскиот, македонскиот и англискиот јазик, како и вклучувањето на италијанскиот јазик во проучувањето на пословиците и нивниот интеркултурен потенцијал.

Втората тематска целина, **„Културологија“**, содржи три труда: *„Intercultural Translation – Achieving Dynamic Equivalence in Translating Specific Terms of Material and Spiritual Culture“*, *„Using Mythological Idiomatic Expressions in a Foreign Language Classroom – Bridging the Past and the Present“* и *„Cultural Influences on Macedonian Students’ Creative Writing in German: Challenges, Opportunities and Interventions“*. Во ова поглавје се нагласува нераскинливата поврзаност меѓу јазикот и културата, при што фразеолошките единици се согледуваат како носители на културни значења, колективни претстави и традициски искуства. Истражувањата се насочени кон предизвиците на интеркултурното преведување, значењето на митолошките изрази во наставата по странски јазици и влијанието на културните фактори врз креативното пишување на македонските студенти на германски јазик. На тој начин, оваа целина ја проширува перспективата на фразеолошките истражувања, поврзувајќи ги лингвистичките сознанија со културолошките и образовните процеси.

Третата тематска целина, **„Методика“**, опфаќа шест научноистражувачки труда: *„Integrative versus Instrumental Motivation among Foreign Language Online Learners“*, *„Comparative Consideration of Teachers’ Attitudes towards the Introduction of Self-Evaluation in Foreign Language Teaching in Different States“*, *„Speaking and Writing Skills Affecting the Acquisition of Foreign Languages“*, *„‘Flipped Classroom’ – The Future of Modern Teaching“*, *„Finding a Suitable Method for Teaching Phraseological Units“* и *„The Use of AI, ChatGPT – The Student Learning Model“*. Трудовите во ова поглавје обработуваат актуелни прашања од методиката на наставата по странски јазици, вклучувајќи ги мотивацијата за учење, ставовите на наставниците кон самовреднувањето, развојот на продуктивните јазични

вештини, примената на моделот на превртена училница, изборот на соодветни методи за усвојување на фразеолошките единици и можностите за користење на вештачката интелигенција во учењето. Со тоа, оваа целина ја истакнува практичната и педагошката димензија на истражувањата и ја нагласува потребата од примена на современи пристапи во наставниот процес.

Врз основа на тематската структура и содржинскиот опфат, може да се констатира дека книгата „Фразеолошки истражувања“ нуди повеќедимензионален пристап кон проучувањето на фразеологијата, обединувајќи јазични, културолошки и методичко-дидактички истражувања. Застапеноста на трудови со различни истражувачки насоки, повеќејазичниот пристап и обработката на актуелни научни и образовни прашања ја потврдуваат содржинската разновидност на делото. Истовремено, распределбата на трудовите во трите тематски целини овозможува прегледно согледување на фразеологијата како комплексна појава, чие значење ги надминува рамките на јазичниот систем и се поврзува со културниот идентитет, комуникацијата и современите образовни практики.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот **„Фразеолошки истражувања“ (Phraseological Research)** обработува значајни прашања од областа на фразеологијата, со акцент на јазичните, семантичките, културолошките и комуникациските димензии на фразеолошките единици. Неговата тематска насоченост овозможува поврзување на теоретските лингвистички сознанија со практичните потреби на јазичната настава и со современите пристапи кон развивањето на интеркултурната компетенција. Повеќејазичниот пристап, застапеноста на македонскиот, германскиот, англискиот и италијанскиот јазик, како и поврзувањето на фразеологијата со културното искуство и наставната практика, претставуваат значајни аспекти на ракописот. Неговата содржина е релевантна за научната и стручната јавност од областа на јазичните истражувања, а може да биде корисна и за наставниците, студентите и истражувачите заинтересирани за фразеологијата и за нејзината примена во образовниот процес.

Врз основа на извршениот увид во ракописот, по проверка на неговата целосна содржина, научната заснованост, методолошката доследност, библиографската поткрепеност и оригиналноста на придонесот, Рецензентската комисија ја утврди конечната оценка за исполнувањето на критериумите за објавување и му предлага на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип да го прифати ракописот за објавување како научна книга.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Билјана Ивановска, редовен професор
на Филолошкиот факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

Проф. д-р Нина Даскаловска, редовен професор
на Филолошкиот факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

П Р Е Г Л Е Д
НА НАСЛОВИ НА ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ И СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУДОВИ ОДОБРЕНИ ОД НАСТАВНО-НАУЧНИОТ СОВЕТ НА ЕДИНИЦАТА

Билтен 16.11.2026 година				
ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ	1. Рота вирусни инфекции и заштита од нив	2002-348/20 од 22.10.2026 год.	Проф. д-р Андреј Петров	Сузана Стојановска
	2. Примена на асептични и стерилни техники во превенцијата на оралните фокални инфекции во стоматолошката практика	2002-348/23 од 22.10.2026 год.	Проф. д-р Емилија Јаневиќ-Ивановска	Вера Контевска
	3. Компетенција на патронажната сестра при ран скрининг, третман и едукација на пациенти со незаразни заболувања во Општина Делчево	2002-348/19 од 22.10.2026 год.	Проф. д-р Елена Дракалска Серсемова	Љупка Ѓорѓиевска
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ	4. Улогата на турцизмите во книжевното и културно обликување на романите „Крпен живот” и „Калеш Анѓа” од Стале Попов	1902-202/16 од 2.11.2026 год.	Доц. д-р Ивана Велкова	Анастасија Чавдарова

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ" - ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ
Бр. 2005-3582
10.11 2026 год.
ш т и п

Исправка на техничка грешка

Се врши исправка на техничка грешка во Рецензија на ракопис „Претклиничка орална хирургија" од авторот прсф д-р Цена Димова, на Факултетот за медицински науки при Универзитетст „Гоце Делчев" во Штип, објавен на страна 202 во Универзитетски билтен бр. 399 од 2 ноември 2026 година и тоа: во заклучокот наместо „за предметот Локални анестезии во дентална медицина" се брише и се додава „за предметот Претклиничка орална хирургија".

Рецензенти

1. Проф. д-р Едвард Јанев, _____
2. Проф. д-р Даниела Велеска-Стевковска _____